Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 15/1310 | Łódź, Wtorek 17 Stycznia 1928 r. | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג, כד טבת תרפ״ח | Nr. 15/1310

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 71-24.

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

ליטע׳ס ענטפער אויף דער נאָטע פון פּוילען

ברענגט אַ ספּעציעלער שליח פון דער פּוילישער רעגירונג.

קאָוונאָ, 16 (אַטע). פון קאָוונאָ מעלדעט מען, אַז היינט אין אָוונט האָט דער ליטווישער פּרעמיער וואַלדעמאַראַס איבערגעגעבען דעם ספּעציעלען שליח פון דער פּוילישער רעגירונג טאַרנאָווסקי׳ן. אַנ׳ענטפער אויף דער לעצטער פּוילישער נאָטע. טאַרנאָווסקי פאָהרט אַרויס דינסטאָג (היינט) פריה דורך ריגע קיין וואַרשאָ.

טאַרנאָווסקי האָט אין קאָוונאָ אָפּגעהאַלטען אַ רייה קאָנפערענצען מיט ליטווישע פּאָליטישע טוער.

שפּיאָנאַזש-פּראָצעס אין ליטע

איין בעשולדיגטער פער׳משפּ׳ט צום טויט.

קאָוונאָ, 16 (א.ט.ע.) די אָפיציעלע רעגירונגס-צייטונג „לעטיוואַ" מעלדעט, אַז דאָס קריגס-געריכט אין ווילקאָמיר האָט בעטראַכט דעם פּראָצעס פון 7 פּערזאָן, וועלכע זענען בעשולדיגט געווען אין שפּיאָנאַזש לטובת פּוילען.

דאָס קריגס-געריכט האָט פער׳משפּט דעם בעשולדיגטען דאָמייקאָ צום טויט, ווילקעוויטש׳ן אויף אייביגע שווערע תּפיסה, דעם בעשולדיגטען צידאָווסקי אויף 15 יאָהר שווערע תּפיסה, די איבעריגע זענען בעפרייט געוואָרען.

ארום די סיים-וואַהלען.

די ליסטע פון פּ.פּ.ס. אין זאַגלעמביע, מאָנאַרכיסטישע ליסטע נומער 11.

סאָסנאָוויץ. 16 (א.וו.) די סיים-קאַנדידאַטען פון פּ.פּ.ס. אין זאַגלעמביע זענען שוין ענדגילטיג בעשטימט געוואָרען. אויפ׳ן ערשטען אָרט שטעהט דער געוועזענער דעפּוטאַט סטאַנשיק, אויפ׳ן צווייטען — דעפּ. טשופּיאַל, אַלס דריטער קאַנדידאַט האָט געזאָלט פיגורירען אַדוו. פּאַוולאַק, נאָר צוליב דעם, וואָס דער לעצטער האָט נישט געוואָלט אָננעהמען אַזאַ ווייטען פּלאַץ, איז אַרויס־געשטעלט געוואָרען די קאַנדידאַטור פון שטאָט-פּרעזידענט אַדוואָקאַט בלאָן.

וואַרשאַ. 16 (טעלעפאָניש) היינט פּאַרמיטאָג איז צום הויפּט-וואַהל-קאָמיסאַר אַריינגעפּלאָסען די ליסטע פון דער מאָנאַרכיסטישער אָרגאַניזאַציע. אין דער שפּיץ פון דער ליסטע שטעהט אַלפאָנס פּאַרטשעווסקי. די ליסטע האָט בעקומען דעם נומער 11.

פּוילישע בירגער מוזען זיין רייך און שפּאַרזאַם

זאָגט אין זיין רעדע דער אַמעריקאַנישער דעלעגאַט דעווי.

וואַרשאָ, 16. (אַטע) דעם פערגאַנגענעם פרייטאָג האָט די פּויליש-אַמעריקאַנישע האַנדעלס-קאַמער איינגעאָרדענט אין זאַל פון דער סוחרים-רעסורסע אַ פריהשטיק לכּבוד דעם אַמעריקאַנישען דעלעגאַט פון דער „באַנק-פּאָלסקי" ה׳ דעווי. אויף דעם פריהשטיק זענען אָנוועזענד געווען העכער 100 פּערזאָן פון די רעגירונגס- פינאַנץ און ווירטשאַפטס-קרייזען. אויף די פערשידענע רעדעס, וועלכע זענען געהאַלטען געוואָרען פון אַ רייה געסט, האָט דער דעלעגאַט דעווי געענטפערט. דערביי האָט ער אונטערגעשטראָכען, אַז ער איז געקומען קיין פּוילען נאָר כּדי איהר צו העלפען און צו מאַכען פון די פּוילישע בירגער פאַר רייכע און שפּאָרזאַמע מענשען.

אַמעריקאַנישע הלואה פאַר עסטרייך.

ווין, 16 (א.וו.) דאָ ווייַלען צוויי פאָרשטעהער פון מאָרגאַנס באַנק, וועלכע האָבען אָפּגעהאַלטען אַ רייה קאָנפערענצען מיט דעם עסטרייכישען קאַנצלער און מיט דעם פינאַנץ - מיניסטער. אויף די קאָנפערענצען איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע מכּח דער הלואה פאַר עסטרייך, וועלכע זאָל דערגרייכען העכער 100 מיליאָן דאָלאַר.

קאַטאַסטראָפע

אין אַ דייטשער אייזען-היטע.

בערלין, 16. (אַטע) אין דער אייזען-הוטע פּאָדקלינגען, אין סאַאַר-געביט, איז פאָרגעקומען אַנ׳עקספּלאָזיע פון אַ גרויסען אויווען. אַ שטראָם פון פליסיגען אייזען האָט זיך פונאַנדערגעגאָסען אויף אַ מרחק פון עטליכע מעטער. צוויי אַרבייטער זענען אָפּגעבריהט געוואָרען אויף טויט, 9 אַרבייטער זענען שווער פערוואונדעט.

ענטלאָפען

אויף אַ געגנבעטען אַעראָפּלאַן

פּראַגאַ. 16 (א.ט.ע.) צוויי שילער פון דער פליה שולע, וועלכע זענען בעזייטיגט געוואָרען פון דער שול, האָבען זיך נעכטען אַריינבעקומען אויף דעם פליה-פּלאַץ אין פּראָזשניצאַ (מאַראַוואַ), געבונדען דעם היטער פון פּלאַץ און געעפענט דעם האַנגאַר. פון דאָרט האָבען זיי אַרויסגעפיהרט אַנ׳אַעראָפּלאַן, מיט וועלכען זיי זענען אַוועקגעפלויגען אין אַ אונבעוואוסטע ריכטונג.

שטרייק אין דער מעטאַל-אינדוסטריע אין דייטשלאַנד.

בערלין, 16 (אַטע) אין דער מעטאַל-אינדוסטריע איז היינט אויסגעבראָכען אַ שטרייק פון די דייטשע אַרבייטער, צוליב דעם וואָס די אינדוסטריעלער האָבען נישט געוואָלט נאָכגעבען די לוין-פאָדערונגען פון די אַרבייטער.

דער אַרבייטס-מיניסטער האָט אויפגערופען די שטרייק-אָנפיהרער אָנצוהויבען אונטערהאַנדלונגען מיט די אַרבייטס-געבער.

יאַפּאַן קוקט פערדעכטיג

אויף די אַמעריקאַנישע מלחמה-הכנות.

לאָנדאָן, 16 (אַט״ע). פון טאָקיאָ מעלדעט מען, אַז די יאַפּאַנישע פּרעסע פערנעהמט זיך שטאַרק מיט דעם נייעם ים-פּראָגראַם פון די פעראייניגטע שטאַטען. אין די קאָמענטאַרען שטרייכט אונטער די פּרעסע, אַז פון איין זייט ריקט אַרויס אַמעריקאַ אַ פּראָיעקט געגען מלחמות, פון דער אַנדערער זייט גרייט זי זיך צו בויען אַ גאַנצע רייה נייע קרייסערס.

קורנאַטאָווסקי, דאַביעצקי אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק.

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס וועגען כּאַבאַר-סיסטעם אין וואַרשאַווער אויספּאָרשונגס-אַמט

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש) היינט האָט זיך אין היגען קרייז-געריכט אָנגעהויבען דער פּראָצעס געגען די געוועזענע בעאַמטע פון וואַרשאָווער אויספּאָרשונגס-אַמט.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק זיצען דער געוועזענער פערטרעטער פון שעף פון אויספּאָרשונגס-אַמט קורנאַטאָווסקי, דער קאָמיסאַר פון דעם אַמט דאַביעצקי, און דריי פּזשאָדאָווניקעס פון דעם אַמט, מאַרטשאַק, רוטקעוויטש, טישטשינסקי. די בעשולדיגטע ווערט פאָרגעוואָרפען אַ גאַנצע רייה פערברעכענס, ווי נעהמען כּאַבאַר, אויספּרעסען געלד פון פערשידענע וואַרשאָווער סוחרים א.א.וו.

דער פּראָצעס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס אין די היגע קרייזען. דער זיצונגס-זאַל איז איבערפולט פון אַ פערשידענאַרטיג פּובליקום צוליב דעם גרויסען מאַטעריאַל און דער גרויסער צאָהל עדות, וועט דער פּראָצעס געדויערען וואַהרשיינליך אַ פּאָר טאָג.

באַהן-קאַטאַסטראָפע ביי לעמבערג.

1 אַרבייטער גע׳הרג׳עט 3 שווער פערוואונדעט.

לעמבערג, 16 (טעלעפאָניש). נעכטען איז אויף דער היגער פּערזאָנען-סטאַציע אַרויס אַ צוג פון די שינעס. דער צוג איז מיט דער גאַנצער קראַפט אַרויפגעפאָהרען אויף אַ צווייטען צוג און דערביי צוקלאַפּט 10 וואַגאָנעס, די איבעריגע וואַגאָנעס זענען אַריינגעפאַלען אין די באַראַקעס, וואו ס׳האָבען בעת מעשה געאַרבייט אַרבייטער. איינער פון זיי, יוזעף קערמאַ, איז דערביי דער׳הרג׳עט געוואָרען, 3 אַרבייטער זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

פּרעזידענט קולידזש אין האַוואַנאַ

געקומען אויפ׳ן פּאַן-אַמעריקאַנישען קאָנגרעס.

לאָנדאָן, 16 (אט״ע) פּרעזידענט קולידזש איז אין דער בעגלייטונג פון מיניסטאָרען פון די פעראייניגטע שטאַטען אָנגעקומען קיין האַוואַנאַ, וואו עס קומט פאָר דער פּאַן - אַמעריקאַנישער קאָנגרעס. די דעלעגאַציע פון די פעראייניגטע שטאַטען איז זעהר ענטוזיאַסטיש אויפגענומען געוואָרען.

8-טונג, קאָנפעקציאָנערן

מיר רופען אַלע קאָנפעקציאָנערען אויף

אַנ׳אויסעראָרדענטליכע פערזאַמלונג,

****

וואָס וועט פאָרקומען היינט, דינסטאַג, דעם 17-טען ד. ח. פּינקטליך 8 אין אָוונד. צווישען די פערשידענע וויכטיגע ענינים, וועט אויך בעטראַכט ווערען די פראַגע וועגען די רופערס.

אַלע ווערען געבעטען פּינקטליך צו ערשיינען. די פערוואַלטונג

פון קאָנפעקציאָנערן-פעראיין, קאָנסטאַנטינער 10 — 509

CYRK אל. קאשטשושקי 73.

היינט, 8.15 אָוונד—אַ נייער פּראָגראַם, מיט גרשון ברייטבארד און דעם טאָרעאָדאָר MANZANO אָן דער שפּיץ. 496

זאַל „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20

אַכטונג, לאָדזער יודען!

גרשון סיראָטאַ

מיט גרויס מיה איז געלונגען צו אַנגאַזשירען דעם קעניג החזנים — פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין לאָנדאָן — ה׳

וועלכער וועט דאַוונען דעם שבת מברכים, פּ׳ וארא

פרייטאַג-צו-נאַכטס, דעם 20. יאַנואַר ד. י. 4 אין אָוונד און שבת, דעם 21-טען, 9 אַ זייגער פריה מיט דער בעטייליגונג פון בעוו. לאָדזער גוט-איינשטודירטען כאָר פון 40 פּערזאָן אונטער דער לייטונג פון דעם בעקאַנטען דיריגענט ה׳ ישראל רובין, וועלכער האָט ספּעציעל פאַרבערייטעט נייע נגונים.

בילעטען צו בעקומען: אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע, ביי ה׳ זעלמאַנאָוויטש (פּעטריקאָווער 12), ביי ה׳ דימאַנט (נאַוואָמיעסקאַ 24) און ביי ה׳ האַזבערסקי (פּעטריקאָווער 42). בעמערקונג: כּדי דאָס לאָדזער פּובליקום זאָל האָבען די מעגליכקייט צו הערען דעם גרויסען חזן צום לעצטען מאָל אין לאָדז, פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין לאָנדאָן, זענען די פּרייזען צוגענגליך: פון 1 ביז 3 זל.

פאַר פרויען ספּעציעל רעזערווירטע פּלעצער. 497

איינלאַדונג.

היינט דינסטאַג, דעם 17. יאַנואַר ד. י., פּינקטליך 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר די ערעפענונג פון מיין ערשטקלאַסיגען

קאַפע-רעסטאָראַן „ROYAL",

אויף זאַוואַדזקאַ 5,

צו וועלכער איך האָב דעם כּבוד העפליך איינצולאַדען אַלע פריינד און בעקאַנטע.

מיט אַכטונג קאַפע-רעסטאָראַן „ROYAL"

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 5, טעל. 42-87. 499

פאר אמעריקא האט מען דאך מורא.

די השתדלות פון רומענישען געזאנדטען געגען דער אנטי=רומענישער אקציע.

וואשינגטאן (י.ט.א.) דער רומענישער געזאנדטער אין וואשינגטאן דזשארדזש גרעציאנא, האט זיך געווענדעט צום יודישען קאנגרעס-מיטגליד וויליאם סיראוויטש מיט א בריף, אין וועלכען ער בעט איהם, ער זאל צוריקציהען די רעזאלוציע, וואס ער האט פארגעלעגט דעם אמעריקאנער קאנגרעס וועגען די אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין רומעניען. ווי בעקאנט, ענטהאלט די דאזיגע רעזאלוציע די פאדערונג, אז דער קאנגרעס זאל אויפפאדערן דעם פרעזידענט קולידזש דירעקט צו אינטערווענירען ביי דער רומענישער רעגירונג וועגען שוץ פון די יודישע בירגער אין רומעניען, און אויב דאס זאל בלייבען אהן ערפאלג, זאלען איבערגעריסען ווערען די דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט רומעניען. ווייטער פערלאנגט די רעזאלוציע, אז ביי די פערהאנדלונגען וועגען רעגולירען די קריגס-חובות זאלען אין קיין פאל נישט בעריקזיכטיגט ווערען די ווינשען פון דער רומענישער און אונגארישער רעגירונגען. די רעדע, וועלכע ה׳ סיראוויטש האט געהאלטען אין קאנגרעס, כדי צו בעגרינדען זיין רעזאלוציע, האט לויט דער פעסטשטעלונג פון דער אמעריקאנער פרעסע, ארויסגערופען אַן׳אלגעמיינע צושטימונג פון גאנצען קאנגרעס.

דער רומענישער געזאנדטער גרעציאנא, וועלכער האט מורא, אז סיראוויטש׳עס רעזאלוציע וועט טאקע אנגענומען ווערען דורכ׳ן קאנגרעס, האט זיך ענטשלאסען צו פערהאנדלען דירעקט מיט די פערטרעטער פון אמעריקאנער יודענטום, כדי צו פערטיידיגען דעם אינטערנאציאנאלען קלאפ, וועלכער דראהט דאן רומעניען. ער האט דעריבער בעזוכט דעם פרעזידענט פון יודיש-אמעריקאנער קאמיטעט לואי מארשאל און געבעטען איהם, ווירקען אויפ׳ן קאנגרעס-מיטגליד סיראוויטש, ער זאל צוריקציהען זיין רעזאלוציע. בעת זיין געשמועס מיט ה׳ מארשאל, האט ה, גרעציאנא מודה געווען, אז די געשעהענישען אין רומעניען זענען געווען שענדליכע און אונערהערטע. ער האט אבער אנגעוויזען, אז אַן׳אויסלענדישע אינטערווענץ וועט האבען א נישטגינסטיגע ווירקונג אויף דער בעהאנדלונג פון די יודען אין רומעניען.

די רומענישע רעגירונג, האט פערזיכערט גרעציאנא, האט אנגענומען די נויטיגע מיטלען, כדי צו בעשטראפען די שולדיגע און געבען ענטשעדיגונג פאר די געליטענע. די רומענישע רעגירונג איז אויך ענטשלאסען צו ערפילען די התחייבות פון מינדערהייטס-טראקטאט און בעקעמפען יעדע ווייטערע פרובען פון אנטי-יודישע עקסצעסען. דאס רומענישע פאלק, האט פערזיכערט גרעציאנא, איז נישט יודען - פיינטליך געשטימט, די אנטיסעמיטישע אגיטאציע ווערט פערשפרייט פון פאליטיקער פון דריטען ראנג, וועלכע נוצען אויס די געדריקטע שטימונג אין לאנד, כדי צו ענטוויקלען זייערע משוגענע טעאָריעס. דער געזאנדטער האט זיך אגב אויסגעדריקט מיט אנערקענונג וועגען דער מעסיגער פאליטיק פון לואי מארשאל.

לויט׳ן ראט פון לואי מארשאל האט דער געזאנדטער גרעציאנא אנגעשריבען א בריף צו סיראוויטש׳ן, אין וועלכען ער האט איבערגע׳חזר׳ט שריפטליך, דאס וואס ער האט ערקלערט פאר מארשאל׳ן. נאכ׳ן ערהאלטען דעם דאזיגען בריף האט סיראוויטש ערקלערט, אז ער וועט זיין אקציע אין צוזאמענהאנג מיט דער רעזאלוציע אפלעגען אויף אזוי לאנג, ביז וואנען די לאגע אין רומעניען וועט נישט ווערען קלאר. ער נעמט אן די פערזיכערונגען פון גרעציאנא, אבער צוליב פארזיכטיגקייט וועט ער הייסען אריינטראגען דעם דאזיגען בריף-אויסטויש אין קאנגרעס-פראטאקאל.

דער געזאנדטער גרעציאנא האט פאר׳ן איבערשיקען דעם בריף צום קאנגרעס-מיטגליד סיראוויטש, מיטגעטיילט טעלעגראפיש דעם אינהאלט פון בריף דער בוקארעשטער רעגירונג און בעקומען פון איהר די הסכמה צו זיין אקציע.

מונקאטשער חסידים בילדען א פאשיסטישע ארגאניזאציע,

כדי צו קעמפען געגען די בעלזער.

פראג, 16 (טעלעגראפיש דורך י. ט. א.) די היגע צייטונגען מעלדען פון מונקאטש, אז דער קאמף צווישען די אנהענגער פון מונקאטשער רבי׳ן שפירא און די בעלזער חסידים נעהמט אן זעהר שארפע פארמען, די אנהענגער פון רבי שפירא האבען געגרינדעט א פאשיסטישע פארטיי, וואס זייער ציל איז נישט דערלאזען די געגנער צו ערפילען זייערע רעליגיעזע בעדערפנישען. ווי בענוצען די מקואות, קומען אין שטיבלעך שוהלען א.א.וו. אלס געגנער פון די מונקאטשער ווערען גערעכענט די בעלזער חסידים און די ציוניסטען, דער רבי שפירא ווערט בעוואכט פון א ספעציעלער אפטיילונג פון דער דערמאהנטער פאשיסטישער פארטיי, די מיטגלידער פון דער וואך טארען נישט האבען קיין יונגע און שעהנע פרויען, ווייל דאס איז א שטערונג צו עבודת הבורא.

רעפארמען אין סאוויעטישען געריכטס=וועזען.

ריגא, 16 (א.ט.ע.) די סאוויעטישע רעגירונג האט אויסגעארבייט א נייעם פראיעקט וועגען רעפארם פון געריכטס-וועזען. לויט דעם געזעץ וועט ערלויבט זיין אנצוגעבען אַן׳אפעלאציע אין א העכערער אינסטאנץ נאר אין דעם פאל, אויב אין דער ערשטער אינסטאנץ ווערט פערשפילען דעם פראצעס אַן׳ארבייטער לטובת א פע׳׳זאן פון נישט פראלעטארישער אפשטאמונג. אויב די ערשטע אינסטאנץ וועט ארויסגעבען אַן׳אורטייל לטובת אַן׳ארבייטער, דעמאלס איז דער אורטייל אַן׳ענטגילטיגער.

דערווייל איז עס בלויז א פראיעקט

וועגען דעם „יודישען אוניווערסיטעט אין פראג.

פראג. (י. ט. א.) פון בעגלויבטע קוועלען ווערט דער י. ט. א.-קארעספאנדענט געוואהר, אז די ידיעה, וואס האט זיך געוויזען אין דער אויסלענדישער פרעסע, אז מען האט שוין אויסגעפונען א פאסיגען לאקאל פאר׳ן „יודישען אוניווערסיטעט" (פאר די „נומערוס-קלאוזוס קרבנות) אין פראג, אויך, אז צווישען די יודען אין טשעכאסלאוואקיי ווערען געזאמעלט געלט-סומען פאר דעם דאזיגען אוניווערסיטעט — האט נישט קיין שום גרונד. דער פראיעקט פון א „יודישען אוניווערסיטעט" אין פראג איז בכלל נישט ארויס פון פראיעקטירונג-סטאדיום. דער פראיעקט-געבער איז אַן׳אמעריקאנער פילאנטראפ, א טשעך, עס האנדעלט זיך איבערהויפט נישט וועגען אַן׳„אוניווערסיטעט", נאר וועגען א פריוואטער הויכשולע לויט׳ן מוסטער פון די עקזיסטירענדע אין טשעכיען אוקראינישע און רוסישע „הויכשולען".

ערד-ציטערניש אין קאליפארניען.

לאנדאן, 16 (א.ט.ע.) אין קאליפארניען איז נעכטען פארגעקומען אַן׳ערד-ציטערניש. די היזקות זענען דערווייל נאך נישט בעוואוסט. די שטאט פילאר נעבען בוענאס-איירעס איז כמעט פולשטענדיג פערניכטעט געווארען פון א ציקלאן, די צאהל אומגעקומענע מענשען איז זעהר גרויס.

אפשטעלען פערפאלגונגען געגען „בונד"

זאגט צו רומענישער מיניסטער.

בוקארעשט. (י.ט.א.) די מאכט האט נישט לאנג צוריק אפגעשטעלט דעם בונדישען ארגאן „שטראל" אין טשערנאוויץ און האט אויך פערבאטען די געפלאנטע קאנפערענץ פון „בונד" אין בוקאווינע. א דעלעגאציע פון דער ס.ר.-פארטיי האט בעזוכט דעם אינערן-מיניסטער דוקא און פאר איהם זיך דערויף בעקלאגט. מיניסטער דוקא האט פערשפראכען צו ערלויבען די קאנפערענץ און ערלויבען דעם „שטראל" צו ערשיינען.

געשטארבען אפרים בן דוב ראסקין ז"ל.

ווארשא, 16. (טעלעפאניש) נעכטען איז נאך א לאנגער קראנקהייט געשטארבען אין עלטער פון 80 יאהר דער גרינדער און פיהרער פון בעוואוסטען ערשטען יודישען קאלענדארען-פערלאג, אפרים בן דוב ראסקין.

דער נפטר איז געוועזן איינער פון די איבערגעליבענע משכילים פון אלטען דור, וואס האבען מיט זיך פעראייניגט תורה און וויסען, ער איז געוועזן א תלמוד פון בעוואוסטען גאון ר׳ יהושע דיסקין ז"ל און א חבר פון פרץ סמאלענסקין ז"ל ער איז געוועזן איינער פון די ערשטע „חובבי ציון" און דער גרינדער פון „אגודת האלף" ער איז 2 מאל געוועזן אין ארץ-ישראל, און זיך געגרייט צו פערברענגען דארט זיינע לעצטע יאהרען. דער טויט האט צונישט געמאכט זיינע פלענער. די לויה קומט פאר היינט.

מעבעל | קויפט נישט קיין | מעבעל

מעבעל

בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין

44 מעבעל-געשעפט גדאנסקא (דלוגא) טעלעפאן 56=62 44

CH. ŁAZNIK

נאר ביי מיר קענט איהר מעבעל שעהן גוט בעקומען פערשידענע און ביליג.
בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, נייי-מאשינעס, סאמאווארעס, אנצינער א. א ח איך צאהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 08=31

[illegible]

יור. י. אינפעלד

42. וסכאדניא 42.

קאנקורס.

די פערוואלטונג פון דער לאדזער יודישער קהלה בעאבזיכטיגט צו קויפען 12,000

קערץ קויהלען

אפערטען אין פערמאכטע קאפערטען דארף מען אפגעבען אין דער קאנצעלאריע פון דער קהלה (פריייהייטס-פלאץ 6) איינשליסליך ביז דעם 20. ד. ח. ביז 12 א זייגער מיטאג.

אין די אפערטען דארף מען ארויסשרייבען: 1) קוואליטעט פון די קויהלען; 2) דעם פרייז און די בעדינגונגען פון צאהלען (דעם טערמין).

לאדז, דעם 16. יאנואר 1928.

494

פרייז 2 זל. שנעל און רעיעל! פרייז 2 זל.

רעכטס=קאנסולענטען=ביורא

„פאראדא"-„PORADA"

10 פיעטריקאווער 10

אונטער לייטונג פון א ראנגיעדריגעז און רומינירטן געריכטס-עס רעטאר שרייבט אלערליי ביטען און אפעלאציעס, קלאגעס און זאבעזפיעטשעניעס. אינפארמירט און שרייבט אין אלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפראכען. 258

צו דער חתונה פון מיין ווערטען קאלעגע

מלך בערגער

מיט פרל. פעלא בינטשקאווסקא

וועלכע איז פארגעקומען דעם 12 יאנואר 1928 ווינש איך א הערצליכען מזל טוב אין א גליקליכע צוקונפט.

מנחם אורבאך. 492

צו דער חתונה פון

פרל. סטעלא קראנט

מיט ה׳ אלבערט קראנט

ווינשט א גליקליכע צוקונפט

לעאן גאלדבערג. 491

אכטונג, ה"ה פריזיערס!

קעלניש בלומען-וואסערן נור 3.60 א קילא
וועזשעטאל „ 3.00 „
פיקסין צום ראזירען „ 7.75 „
ברילאנטין „ 3.60 „
פראנצויזישער לאקיר „ 45 גר. א דעקא

עמפפעהלט די פערפומעריע

J. DRUKIER
11 ZAWADZKA 11.

פאר אנגראסיסטען—ראבאט.

קאָנקורענץ.

קרים און ארץ-ישראל.

פונ׳ם לייפּציגער מעסע-אַמט ווערט מיטגעטיילט, אַז אין פריהלינג 1929 וועלען איינגעאָרדענט ווערען גלייכצייטיג 2 אויסשטעלונגען פון יודישער קאָלאָניזאַציע אויף דעם לייפּציגער יריד:

איין אויסשטעלונג פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין ארץ-ישראל און די צווייטע וועט פאָרשטעלען די דערגרייכונגען פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין קרים.

די דאָזיגע ביידע געפּלאַנטע אויסשטעלונגען דאַרפען געבען אַן׳אינטערעסאַנט בילד פון די קאָנקורענדע יודישע קאָלאָניזאַציעס.

צוויי יונגע כּוחות פון יודישער פּראָדוקטיווער אַרבייט, ביי די שווערסטע אויסערליכע בעדינגונגען, וועלען זיך פערמעסטען, און דאָס מאָל וועט דער זשורי נישט האָבען צו אורטיילען וועגען מח-פּראָדוקציעס פון, לאָמיר זאָגען, שאַך-שפּילער, אָדער וועגען פוס- און פויסט-העלדישקייטען פון אַ „הכּוח", נאָר וועגען פּראָסטער ערד-אַרבייט, וועגען פויערישער בעשיידענער עובדא.

עס וועט, נעמליך, געוויזען ווערען. אויף ווי ווייט די ערד איז גינציג צום פאָלק, וואָס איז צוזייט און צושפּרייט אויף שבעה ימים פון אומפּראָדוקטיווען טומעל, און פערהאַוועטען לופט-מסחר.

דער וועלט וועט געוויזען ווערען, צי יודען זענען מסוגל צו מאַכען די „ברכה פון דער ערד".

דאַכט זיך אַ מאָמענט, וואָס קאָן בעצייכענט ווערען אַלס זעהר וויכטיגער, שיער נישט אַלס היסטאָרישער, און דאָך—

דאָך רייסט זיך אויך דאָ אַריין דער קלאַנג פון קאָנקורענץ.

די ביידע שטחים ערד, וואו יודען הויבען זיך אָן צו קאָלאָניזירען וועלען קאָנקורירען, ווער עס קאָן בעסער, אָדער וואָס פאַר אַ לאַנד עס איז מעהר ראוי צו דעם „אין שווייס ווערסטו דיין ברויט עסען!"

סיי דאָ, סיי דאָרט, ווייסען מיר, איז נאָך די ערד פערהאַרטעוועט און פערפיבערט פון לאַנגער עקרות, אויסגעטריקענט און אויסגעברענט, און דעריבער וועט טאַקי אינטערעסאַנט זיין די קאָנקורענץ פון צוויי זיגער, וואָס האָבען גובר געווען אין אַ ביטערן שווייס פון אַרבייט און ענטוזיאַזם.

ס׳איז ערב אַ קאָנקורענץ, וואָס איז געוואונשען מחוץ די פּאָזיטיווע טעמים פון האַנדעלס-קאָנקורענץ.

מן.

די געשיכטע פון אַן׳עלילת דם.

צום טויט פון מאַרטירער לעאָפּאָלד הילזנער.

דער וועלט-בעקאַנטער „הילזנער-פּראָצעס" האָט זיך אָפּגעשפּילט אין יאָהר 1899, אין דעם קליינעם טשעכאָסלאָוואַקישען שטעדטל מיט דעם נאָמען פּאָלנאַ, וועלכעס האָט דעמאָלט בעלאַנגט צו עסטרייך. דער בלוט-בילבול-פּראָצעס האָט אויפגערודערט די גאַנצע וועלט, נאָך מעהר ווי דער ביילים-פּראָצעס אין רוסלאַנד. וואָרום דער הילזנער-פּראָצעס האָט אין אַלט-עסטרייך אַרויסגערופען אַ גרויסען פּאָליטישען קאַמף צווישען די פינסטערע אַנטיסעמיטען און ליבעראַלע און סאָציאַליסטישע פּאָליטיקער.

עס איז געווען אין יאָהר 1899, אין אַ קליין הייזער הינטער אַ וועלדל לעבען דעם שטעדטעלע פּאָלנאַ אין בעמען (טשעכאָסלאָוואַקיע) האָט אַ 18-יאָהריגע שיקסל מיט דעם נאָמען אַגנעס הערוואַ געוואוינט מיט אַן׳אַלטער מוטער און אַ ברודער יאָהאַן הערוואַ. דאָס דאָזיגע שיקסל האָט זיך געלערנט נייען ביי אַ גוי׳ישען שניידער אין שטעדטעל פּאָלנאַ. זי פלעגט אַלע אינדערפריה קומען צו דער אַרבייט אין שטעדטעל אַריין און אין אָוענד פלעגט זי אַהיימגעהן. זי האָט בעדאַרפט דורכגעהן דורך דעם קליינעם וועלדעל אַ שטיקעל וועגס, אפשר פון אַ האַלבע שעה גאַנג. אַקוראַט, דעם ערשטען טאָג פּסח, דעם 29-טען מערץ, אַ זייגער זעקס פאַרנאַכט איז דער ברודער פון דעם שיקסל, יאָהאַן הערוואַ, געקומען צו לויפען צו די זשאַנדאַרען אין פּאָלנאַ און געמאָלדען, אַז ער האָט געפונען אין וואַלד זיין שוועסטער אַגנעס אַ דערמאָרדעטע.

אַ געריכטס-קאָמיסיע, פּאָליציי און זשאַנדאַרמען, זענען תּיכּף געקומען צו לויפען אין וואַלד, צום אָרט, וואו די דערמאָרדעטע איז געלעגען. דער קאָפּ איז ביי איהר געווען צוהאַקט מיט נייען קלעפּ פון אַ גראָבען שטעקען, און דער האַלז איבערגעשניטען מיט אַ מעסער.

מערקווירדיג איז געווען, וואָס הגם דער האַלז איז געווען איבערגעשניטען, איז פונדעסטוועגען אויף דעם פּלאַץ, וואו די געקוילעטע איז געלעגען, נישט געווען קיין סך בלוט.

— וואו איז אַהינגעקומען דאָס בלוט פון דער געקוילעטער?

— דאָס בלוט האָבען אודאי די „זשידעס" אוועקגענומען פאַר זייער יום-טוב פּסח! — האָט אויפ׳ן שטעל געזאָגט דער ברודער פון דער געקוילעטער שיקסע.

— אויב אַזוי, האָבען טאַקע די יודען געקוילעט דאָס מיידעל אום איהר בלוט אַריינצוטון אין זייערע מצות — האָט געזאָגט עפּיס אַן׳אַלטע גויע. וועלכע איז דערביי געשטאַנען.

מעהר האָט מען שוין נישט בעדאַרפט.

ווי אַ פייער האָט דער אַלטער בלוט-בלבול, אַרומגעכאַפּט די גוי׳ישע בעפעלקערונג פון יענעם שטעדטעלע.

און די זשאַנדאַרען זענען טאַקי תּיכּף אַריבערגעגאַנגען צום שמש פון דער שול, אויסצופאָרשען ביי איהם, צי ער האָט געקוילעט די שיקסע אויף צו קריגען בלוט אויף מצות.

דער שמש פון דער שול, אַן׳אַלטער יוד, האָט אָבער געקענט קלאָר ווייזען, וואו ער איז געווען יענעם טאָג אַרום זעקס אַ זייגער אין אָוענט ווען דער מאָרד איז געשעהן אין וואַלד.

נו, אָבער האָט זיך אין שטעטעלע געפונען נאָך אַ שמש, — דאָס הייסט, דער שמש אַליין איז שוין געהאַט געשטאָרבען נאָך צוריק מיט אַ פּאָר יאָהר, אָבער די אַלמנה פון שמש מיט איהרע צוויי זיהן האָבען געוואוינט אין פּאָלנאַ, און גראָד אין שכנות פון דעם שניידער, ביי וועלכען די געקוילעטע שיקסע האָט זיך געלערנט נייהען. איינער פון דער שמש׳טעס זיהן, אונזער לעאָפּאָלד הילזנער, איז דעמאָלט אַלט געווען 21 יאָהר. אויף איהם איז געפאַלען דער חשד, אַז ער האָט געקוילעט דאָס שיקסעל אום אָפּצוצאַפּען איהר בלוט אויף פּסח.

וואָס איז?

מען האָט געפונען אויף איהם אַ „פערדאַכט", מען האָט אויף דעם פּלאַץ וואו עס איז געלעגען די געקוילעטע שיקסע, צווישען די אָפּגעבראָכענע צווייגען אויף דער ערד, געפונען אַ שטעקען מיט אַ הענטעל, און אויפ׳ן הענטעל איז מיט אַ מעסער געווען אויסגעקריצט דער לאַטיינישער בוכשטאַב „היי". האָט מען אויסגעטייטשט, אַז דער „היי" בעטייט הילזנער.

די אַנטיסעמיטישע צייטונגען אין ווין און אין אַלע איבעריגע שטעט פון עסטרייך, צוזאַמען מיט די אַנטיסעמיטישע פּאָליטיקער פון לאַנד, זענען אַרויס מיט אַ געוואַלד: סטייטש, איצט איז עס בעוויזען! יודען האָבען געקוילעט אַ קריסטליך מיידעל אום אָפּצוצאַפּען איהר בלוט אויף פּסח!

און דאָס קליינע שטעטעלע פּאָלנאַ איז פּלוצים געוואָרען בעריהמט איבער דער גאַנצער וועלט. זשורנאַליסטען פון אַלע לענדער זענען אַהין געקומען צו בעריכטען צו זייערע צייטונגען וועגען דעם „ריטואַלען" מאָרד. עס האָבען זיך געעפענט האָטעלען און געשעפטען, ווי צו אַ גרויסען יריד.

עס פערשטעהט זיך. אַז יודען האָבען אויך נישט געשוויגען. און פיל יודישע, אַזוי גוט ווי קריסטליכע ליבעראַלע אַדוואָקאַטען, זענען אַרויסגעפאָהרען קיין פּאָלנאַ, אויסצופאָרשען דעם מאָרד און צו דערווייזען הילזנערס אומשולד. קודם-כּל איז אונטערזוכט געוואָרען די מעשה, אַז עס האָט געפעהלט דאָס

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

אפּרוי אטייוועל

אין דעם געשטאַלט פון אַ מלאך.

די פאַמיליען-טראַגעדיע וואָס האָט געטריבען מאַקס לינדערן צו זעלבסטמאָרד.

מיט 2 יאָהר צוריק איז אין די קינאָ-קרייזען פאָרגעקומען אַ טראַגעדיע פון וועלכער די גאַנצע וועלט איז ערשיטערט געוואָרען: דער וועלט-בעריהמטער קאָמיקער מאַקס לינדער איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד צוזאַמען מיט זיין יונגער פרוי. און נאָך דעם טויט פון דעם פּאָר פּאָלק איז פערבליבען אַ רעטעניש, אויף וועלכער מען האָט נאָך ביז איצט נישט געפונען קיין ענטפער:

איז פרוי לינדער, די וואונדערשעהנע פרוי פון דעם בעריהמטען קינאָ-אַקטיאָר, געווען אַ טייוועל אָדער אַ מלאך?

איז מאַקס לינדער געווען אַן׳אויסגעלאַסענער, אַ גרויזאַמער שכּור, אָדער אַן׳איידעלער אידעאַליסט, וועמענס חלומות זענען צו-גרונד געגאַנגען צוליב זיין אומגליקליכער הייראַט?

און דאָס זענען פראַגען נישט גלאַט אין דער וועלט אַריין, נאָר עס פערנעמט זיך מיט זיי ערנסט אַזאַ וויכטיגע אינסטיטוציע ווי דאָס פּאַריזער ציווילע געריכט. ווייל דאָס געריכט דאַרף ענטשיידען, צו וועמען עס זאָל איבערגעהן די אָפּעקונסטוואָ איבער דעם קליינעם מיידעלע, וועלכע איז געבליבען אַ יתומה נאָך דעם זעלבסטמאָרד פון די לינדערס. מאַקס לינדער׳ס קרובים און די משפּחה פון זיין ווייב שלאָגען זיך צוליב׳ן קינד — יעדער פון די צוויי צדדים וויל עס האָבען ביי זיך.

און דאָס געריכט איז געפּאַקט מיט אַן׳עולם, וואָס קומט זעלטען צו פּראָצעסען: עלעגאַנטע הערען, דאַמען אָנגעטון לויט דער לעצטע מאָדע, בלענדענדיג מיט בריליאַנטען און פוטער-וואַרג. עס זעהט אויס גיכער ווי אַ פּובליקום, וואָס איז געקומען צו דער ערשטער פאָרשטעלונג אין דער אָפּערע, ווי צו אַ פּראָצעס.

און נאָך אַמאָל איז די טרויעריגע געשיכטע געשילדערט געוואָרען פאַר׳ן עולם.

מאַקס לינדער און זיין יונגע פרוי זענען געפינען געוואָרען אין אַ גוסס׳ן צושטאַנד אין אַ האָטעל אין פּאַריז. זיי זענען געווען פערהייראַט בּסך הכּל צוויי יאָהר. ער איז בעליבט געווען ביי דער גאַנצער וועלט. ער איז געווען דער „קעניג פון קינעמאַ", פרוי לינדער איז געשטאָרבען אויף מאָרגען און איהר מאַן אין עטליכע שעה אַרום נאָך איהר.

ביי ביידען זענען די אָדערען אין דער לינקער האַנט געווען איבערגעשניטען, און נעבען זיי איז געשטאַנען אַ פלאַש מיט סם. עס איז פערשטאַנען געוואָרען, אַז מאַן און ווייב האָבען צווישען זיך אָפּגעמאַכט צו נעמען זיך דאָס לעבען.

זייער הייראַט איז געווען זעהר אומגליקליך. אין 1923 איז מאַקס לינדער, וועלכער איז דעמאָלט אַלט געווען איין און פערציג יאָהר אַנטלאָפען מיט דער אַכצעהן יעהריגער זשאַן פעטערס, די טאָכטער פון אַ רייכען פראַנצויזישען פאַבריקאַנט, און שוין אין זיבען חדשים נאָך זייער חתונה האָט מען זיי געפונען אין זייער וואוינונג אין ווין פערגיפטעטע אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד, און מען האָט זיי קוים אָפּגעראַטעוועט. עס איז געווען טאַקע די-זעלבע גיפט, וואָס מען האָט געפינען נעבען זיי אין 1925.

און אַן׳עהנליכער אינצידענט איז אויך פאָרגעקומען ביי זיי אין דער שווייץ. דאָס פּאָרל האָט, ווייזט אויס, געהאַלטען אין איין מאַכען רעפּיטיציעס צו שטאַרבען. די גאַנצע קינע-וועלט האָט געקלונגען מיט מעשיות וועגען קריגערייען צווישען לינדער׳ן און זיין ווייב, ביז עס איז געקומען דער טרויעריגער סוף פון דער טראַגעדיע. און איצט פּרובט דאָס געריכט אויסגעפינען, ווער עס איז געווען דער שולדיגער אין דער טראַגעדיע.

נאָכ׳ן טויט פון די עלטערען איז דאָס קליינע מיידעלע יאָזעטע אָנגעטרויט געוואָרען דער באָבען, פרוי לינדער׳ס מוטער. אַזוי האָט גע׳פּסק׳ענט דער פּאַריזער מאַגיסטראַט.

געגען דעם בעשלוס זענען ענערגיש אַרויסגעטראָטען מאַקס לינדער׳ס עלטערען און זיין ברודער, מאָריס. זייער אַדוואָקאַט טענה׳ט, אַז מאַקס לינדער האָט אויסדריקליך געשריבען פאָלגענדעס אין זיין צוואה: „איך פערלאַנג, אַז מיין ברודער מאָריס זאָל זיין דער אַפּיעקון פון מיין טאָכטער, און אַז זי זאָל ערצויגען ווערען פון מיין מוטער, וועלכע איז אַ הייליגע פרוי".

דער אַדוואָקאַט וואַרפט די גאַנצע שולד אויף דער יונגער פרוי, אַז זי האָט עס אומגליקליך געמאַכט דעם גרויסען אַקטיאָר און אַפילו דאָס קינד, וואָס איז געבוירען געוואָרען אין 1924. האָט שוין נישט געקענט גאַנץ מאַכען דאָס צוקאַליעטשעטע לעבען.

מען האָט אין געריכט פאָרגעלייענט די לעצטע בריף, וואָס מאַקס לינדער האָט געשריבען צו זיין מוטער:

„מיין טייערע מוטער, איך האָב געזאָגט מיין פרוי, אַז איך קען מעהר נישט לעבען אין דער אַטמאָספערע פון אייביגע רייסערייען.

„איך קלייב זיך צו פאָדערען פון געריכט אַ גט און אויף אַזאַ אופן פּטור ווערען פון מיין איצטיגען לעבען.

פאַר זיין טויט האָט ער געלאָזען אויפ׳ן קאַמין אין זיין שלאָפצימער דריי בריף. איינער איז געווען אַדרעסירט צו זיינע עלטערען, איינער צו זיין ברודער און איינער צו זיין אינטימען פריינד מאַסאַרד, אַ גוט בעקאַנטער ספּאָרטסמען.

צו זיינע עלטערען האָט ער אַזוי געשריבען:

„איך האָב ביי זיך געטראַכט, אַז נאָך צוואַנציג יאָהר פון שווערער אַרבייט וואָלט גוט געווען צו האָבען אַ הויז און אַ פאַמיליע. און איך האָב געפונען אַ מיידעל. אין וועלכער איך האָב זיך פערליבט. איך האָב מורא געהאַט מיט איהר חתונה צו האָבען, ווייל היינטיגע צייטען טויגען זיך מיידלעך זעלטען אויס אויף צו בעשאַפען אַ היים, און כאָטש איך האָב מורא געהאַט, האָב איך מיט איהר פאָרט חתונה געהאַט.

„אַכט טעג נאָך מיין חתונה האָב איך אויסגעפינען, אַז איך האָב גענומען פאַר אַ ווייב אַ טייוועל אין דעם געשטאַלט פון אַ מלאך. אַכט טעג נאָך אונזער חתונה האָט זי פון מיר געפאָדערט, אַז איך זאָל זי נעהמען אין פערדעכטיגע פּלעצער און צוזעהען אַזעלכע סצענעס, וועלכע איך וואָג נישט צו בעשרייבען.

„כּדי מיין קינד זאָל קענען זיין גליקליך אין דער צוקונפט, מוז די דאָזיגע בעשעפעניש פערשוואונדען".

און אָט וואָס ער האָט געשריבען צו זיין נאָהנטסטען פריינט מאַסאַרד:

„נעכטען האָט מיר מיין פרוי פאָרגעשלאָגען צו בעגעהן מיט מיר זעלבסטמאָרד, איך האָב איינגעוויליגט צו טון עס. איך וועל באַלד שטאַרבען".

די בריף האָבען געמאַכט אַ געוואַלדיגען איינדרוק, דאַכט זיך, אַזעלכע ניכטערע, טרוקענע ווערטער, אָבער הינטער זיי האָט זיך געפיהלט טראַגישע איבערלעבונג, אויגען זענען געווען פייכט פון טרעהרען. דאָ און דאָרט האָט זיך געהערט אַ פערשטיקט שלוכצען.

עס איז אויך אויפגעדעקט געוואָרען, אַז לינדער׳ס ווייב איז געווען אַן׳אומגעזעצליך קינד. און דאָס קען צונעהמען ביי דער באָבע׳ן דאָס רעכט אויף איהר איינינקעל.

אָבער אויך די באָבע, פרוי פּעטערס האָט אָנגעשטעלט אַ גוטען אַדוואָקאַט, נישט קיין קלענערען, ווי דער געוועזענער פּרעזידענט מילעראַן, און ער האָט הייס פּראָטעסטירט געגען לינדער׳ס בריף, געגען לינדער׳ס כאַראַקטער און לינדער׳ס זעלבסטמאָרד, דאָס לעצטע אַביסעל צו שפּעט. „דער מענש איז נישט אַנדערש ווי געווען משוגע", האָט מילעראַן געדונערט. „שטעלט אייך פאָר. אַז אַכט טעג נאָך דער חתונה בעט איהם זיין ווייב, אַז ער זאָל זי נעמען אין אויסגעלאַסענע הייזער, און וואָס טוט ער? ער וואַרפט זי נישט אַרויס, נאָר ער געהט טאַקע מיט איהר, ער נעמט זי טאַקע אין אַזעלכע ערטער. ער איז זיך דאָך אַליין מודה אין דעם. אָבער די גאַנצע זאַך קלינגט אומגלויבליך, ווי אַ ווילדע פאַנטאַזיע פון אַ מאַניאַק, אַ שכּור, און דאָס איז לינדער געווען — אַן׳אומפאַראַנטוואָרטליכער משוגענער. פון דעם ערשטען טאָג נאָך דער חתונה האָט ער אָנגעהויבען מאַטערען זיין ווייב מיט גרויזאַמקייטען און סטראַשונקעס. זי איז געווען אין אייביגער טויט געפאַהר".

און דער זעלבסטמאָרד פון דער יונגער פרוי איז גאָר קיין זעלבסטמאָרד נישט געווען, זאָגט מילעראַן, נאָר אַ מאָרד. דער מאַן האָט איינגעגעבען דער פרוי אַ גרויסע דאָזע סם, און ווען זי איז געווען בעוואוסטלאָז, האָט ער זי דער׳הרג׳עט.

די ענטשיידונג פון געריכט איז דערווייל אומבעקאַנט. די ענטשיידונג וועט נישט נאָר בעשטימען די צוקונפט פון דער קליינער יאָזעטע, נאָר וועט אויך ריינוואַשען פון פאַלשע בעשולדיגונגען אַ מענשליכען כאַראַקטער — מאַקס לינדער׳ס אָדער זיין פרוי׳ס.

ק. ל.

הויז-אינדוסטריע אין תל-אביב

תל-אביב (י.ט.א.) די שטאָטישע אַרבייטער אין תל-אביב האָבען אויסגעוועהלט אַ קאָמיסיע, וואָס האָט די אויפגאַבע צו גרינדען אַ געזעלשאַפט פאַר ענטוויקלען די הויז-אינדוסטריע. די קאָמיסיע וועט צונויפשטעלען דעם סטאַטוט פון דער געזעלשאַפט און פערעגיסטרירען זי ביי דער מאַכט. די קאָמיסיע בעשטעהט פון פרוי ליכטענשטיין און די ה"ה דיזענהאָף, לימאַן, עסטערמאַן, אינזש. קאַפּלאַן און ד"ר גרינוואַלד.

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאַרניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19)

טעלעפאָן 37-70

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און מענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—8 אָוענד, פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ ספּעצ. וואַרטע-זאַל.

לאדז
17 יאנואר 1928

דאס לאדזער לעבען

לאדז
17 יאנואר 1928

17 דינסטאג כד טבת תרפ"ח	יאנואר זון-אויפגאנג 7.46 זון-אונטערגאנג 3.49 לענג פון טאג 10.15

אָפּקלאַנגען פון מאָרד פון פּרעזידענט צינאַרסקי.

רידזעוווסקי'ס פּראָצעס היינט אין קרייז-געריכט.

(§) אונזערע לעזער געדענקען נאָך געוויס דעם מאָרד, וועלכער איז אין אַפּריל פ. י. פאָרגעקומען איבער דער פּערזאָן פון דעמאָלסדיגען שטאָט-פּרעזידענט צינאַרסקי.

אַלס אַנטיילנעהמער אינ'ם מאָרד זענען דעמאָלט אַרעסטירט געוואָרען אַדאַם וואַלאַשטשיק און קאַזשימיעזש רידזעוווסקי, וועלכע זענען געשטעלט געוואָרען פאַר אַ שטאַנד-געריכט, אויפ'ן געריכט האָט וואַלאַשטשיק זיך מודה געווען אין אויספיהרען דעם מאָרד, ער האָט אָבער קאַטעגאָריש ערקלערט, אַז דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען מיט'ן אַנטייל פון קאַזשימיעזש רידזעוווסקי. רידזעוווסקי דאַגעגען, וועלכער האָט אין אויספאָרשונגס-פּאָליציי און ביים אויספאָרשונגס-ריכטער זיך מודה געווען אין אַנטייל אינ'ם מאָרד, האָט שפּעטער געלייקענט און האָט אפילו אין שטאַנד-געריכט געשטעלט אַ רייה עדות, וועלכע האָבען ערקלערט, אַז רידזעוווסקי איז אינ'ם טאָג, ווען דער מאָרד איז פאָרגעקומען, געווען ביי דער אַרבייט אויף די שטאָטישע פּלאַנטאַציעס, וואו רידזעוווסקי איז דאַן געווען אָנגעשטעלט.

דאָס שטאַנד-געריכט האָט פער'משפט וואַלאַשטשיק'ן צום טויט דורך דערשיסען, (דער טויט-אורטייל איז אויסגעפיהרט געוואָרען). דער פּראָצעס געגען רידזעוווסקי'ן איז איבערגעשיקט געוואָרען אין אַ געוועהנליך געריכט.

דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט דעריבער אָנגעהויבען אַ נייע אויספאָרשונג אין דעם ענין. קודם-כל איז דער טויט-פער'משפט'ער וואַלאַשטשיק 4 שעה פאַר דער עקזעקוציע אויסגעהערט געוואָרען אַלס עדות. ער האָט ווידעראַמאָל איבערגע'חזרט אין אַ קאַטעגאָרישען אופן, אַז ער האָט געקענט רידזעוווסקי'ן זייט 3 יאָהר, זיי זענען געווען שטאַרק בעפריינדעט און האָבען זיך אָפט בעגעגענט, ווען וואַלאַשטשיק האָט בעשלאָסען צו ערמאָרדען דעם פּרעזידענט צינאַרסקי דאַט ער געקויפט אַ מעסער פאַר 4 זלאָטעס מיט 50 גראָשען אין געוועלב פון גורין, נאָוואָמיעסקאַ 15. דעמזעלבען טאָג 6 אַ זייגער אין אָוונד האָט ער בעגעגנט רידזעוווסקי אויפ'ן באַלוטער מאַרק. דאָרט האָבען זיי זיך אָפּגעשמועסט, ווי אַזוי אויסצופיהרען דעם מאָרד און האָבען זיך אָפּגערעדט צו טרעפען צומאָרגענס 9 אַ זייגער אינדערפריה.

און אַזוי איז געווען 9 אַ זייגער אינדערפריה האָבען זיי זיך געטראָפען אויפ'ן „פּלאַץ וואָלנאָשטשי", האָבען געמאַכט אַ כוסה, האָבען זיך געוויזען די מעסערס, וואָס זיי האָבען ביי זיך שוין געהאַט און זענען אַוועק אויף אַנדזשעיאַ 4, וואו ס'האָט געוואוינט דער דעמאָלסדיגער פּרעזידענט צינאַרסקי, דאָרט האָבען זיי געוואַרט ביז ס'איז אָנגעקומען די קאַטש פון פּרעזידענט. ווען דער פּרעזידענט איז אַראָפּגעגאַנגען פון די טרעפען, האָט איהם רידזעוווסקי אָנגעכאַפּט פאַר'ן האַנד און וואַלאַשטשיק האָט איהם אַריינגעשטופּט דאָס מעסער אין בויך. זיי זענען דערנאָך ביידע אַנטלאָפען.

אויך דער קאָמיסאַר ווייער און די בעאַמטע שובערט, לוטאַסטאַנסקי און פּאַשפּיעך ערקלערען, אַז רידזעוווסקי האָט זיך אָהן שום צוואַנג מצד דער אויספאָרשונגס-פּאָליציי, בעת אַ קאָנפראָנטאַציע מיט וואַלאַשטשיק זיך מודה געווען אין אַנטייל אינ'ם מאָרד. ערשט שפּעטער האָט ער אָנגעהויבען דרעהען און פּלאָנטערען.

דער פּאָליציאַנט פון 11. קאָמיסאַריאַט געגען האָט ערקלערט, אַז רידזעוווסקי זיצענדיג אין אַרעסט פון דער אויספאָרשונגס-פּאָליציי האָט אין פּריוואַטע געשפּרעכען אויך פאַר איהם דערצעהלט וועגען זיין ראָל בעת דער ערמאָרדונג פון פּרעזידענט צינאַרסקי.

וואַלאַשטשיק'ס פרוי סטעפאַניאַ האָט פאַר'ן אויספאָרשונגס-ריכטער ערקלערט, אַז איהר דערשאָסענער מאַן איז געווען אין זעהר גוטע בעציהונגען מיט רידזעוווסקי'ן און זיי האָבען זיך אָפט בעגעגנט.

רידזעוווסקי אַליין האָט זיך נישט מודה געווען אין דער שולד. ער האָט ערקלערט, אַז ער האָט געקענט וואַלאַשטשיק'ן זייט 3 יאָהר ווען זיי זענען ביידע געווען אין איין פעראיין. וואַלאַשטשיק איז אָבער קיינמאָל נישט געקומען צו איהם אהיים און ער איז אויך קיינמאָל נישט געווען ביי וואַלאַשטשיק'ן. דעם טאָג פון דער ערמאָרדונג פון פּרעזידענט איז ער 7 אַ זייגער אַוועק פון דערהיים, כדי צו זיין 8 אויפ'ן אָרט פון דער אַרבייט ביים אַפּעל. דאָרט איז ער צוגעטיילט געוואָרען צו די אַרבייטער גלאָמבינסקי, ווּדראָוויאַק און קוזשאַווע צו גראָבען ערד אונטער דער אָנפיהרונג פון אַ געוויסען האַרדין. מיט די דאָזיגע אַרבייטער האָט ער געאַרבייט ביז 12 אַ זייגער מיטאָג. 5 אין אָוונד איז ער אַוועק אַהיים. בעת'ן אַרעסט האָט ער נישט געוואוסט, פאַרוואָס ער ווערט אַרעסטירט. אין דער אויספאָרשונגס-פּאָליציי האָט מען איהם געשלאָגען אין די זייטען מיט די פויסטען און מיט מכשירים. בעת דער קאָנפראָנטאַציע מיט וואַלאַשטשיק'ן האָט ער זיך אויך נישט מודה געווען. ערשט, ווען מען האָט איהם אָנגעהויבען מערדערליך צו שלאָגען, האָט ער אויס ווענהטאָג נאָכגעזאָגט אַלץ, וואָס קאָמיסאַר ווייער האָט איהם דיקטירט.

לויט אַ מעהרהייט עדות האָט מען רידזעוווסקי'ן געזעהען ביי דער אַרבייט 11 אַ זייגער מיט 20 מינוט. דער ד"ר סאָלאָוויעטשיק ווידער ערקלערט, מיט דער גאַנצער זיכערקייט, אַז דער מאָרד איז פאָרגעקומען 10 מיט 40 מינוט.

דער אויספאָרשונגס-ריכטער האָט דעריבער געמאַכט אַן עקספּערימענט און פעסטגעשטעלט, אַז מיט אַ נאָרמאַלען שריט קען מען דורכמאַכען דעם וועג, פון אַנדזשעיאַ 4, וואו דער מאָרד איז פאָרגעקומען, ביז די פּלאַנטאַציעס, וואו רידזעוווסקי האָט געאַרבייט, אין פערלויף פון 32 מינוט. צוליב דעם אַלעם, האָט די פּראָקוראַטור צוזאַמענגעשטעלט אַ בעשולדיגונגס-אַקט געגען רידזעוווסקי און זיין פּראָצעס קומט היינט פאַר אין היגען קרייז-געריכט.

פאָרזיצענדער פון געריכט איז ריכטער וויטקאָווסקי, בייזיצענדע: די ריכטער קאַרווין-קאַראַטקעוויטש און קאָזלאָווסקי, פּראָקוראָר—מאַרקאָווסקי, אַמטספּערטיידיגער — פעליקס. צום פּראָצעס ווערען אַרויסגערופען 130 עדות.

שטאָטישע קינדער-שוץ.

(מ) די שטאָטישע סטאַציע פון קינדער-שוץ אויף טראַמוואַיאָווע 13, האָט איצט אויף ערציהונג ביי פּריוואַט-פּערזאָנען 108 קינדער.

דער ציל פון דער סטאַציע איז צו האָבען די אויפזיכט איבער די קינדער, וועלכע געפינען זיך אויף ערציהונג ביי פּריוואַטע פּערזאָנען. די דאָזיגע שוץ בעשטעהט אין דעם, וואָס ספּעציעלע פּלעגערינס בעזוכען די קינדער אין די וואוינונגען, וואו די קינדער ווערען ערצויגען, פאָרשען די היגיענישע בעדינגונגען א.אַ.וו. די ערציהערינס מוזען אויך, אין פערלויף פון אַ געוויסען צייט-אָפּשניט, ברענגען די קינדער אויף דער סטאַציע, כדי זיי זאָלען אונטערזוכט ווערען דורך אַ דאָקטאָר און די ערציהערינס זאָלען בעקומען די געהעריגע אינסטרוקציעס.

קרעדיטען

פאַר קאָאָפּעראַטיוון.

(מ) שבת איז אין וואַרשאָ פאָרגעקומען אונטער'ן פאָרזיץ פון וויצע-אינערן-מיניסטער יאַראָשינסקי אַ זיצונג פון קאָנסומענטען-ראַט. מצד דעם לאָדזער מאַגיסטראַט האָט אין דער זיצונג אַנטיילגענומען דער וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ" זאָל געבען קרעדיטען די פערבויכס-קאָאָפּעראַטיוון, כדי זיי זאָלען האָבען די מעגליכקייט איינצואָרדנען מעכאַנישע בעקערייען. ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע, וועלכע זאָל אין הסכם מיט'ן אינערן-מיניסטעריום ערלעדיגען אַלע ענינים, וואָס זענען נוגע די אינטערעסען פון די קאָנסומענטען. אין דער קאָמיסיע איז אויך געוועהלט-געוואָרען דער וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי.

אַלקאָהאָל

(§) עהערנעכטען איז אין רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער אַנטיאַלקאָהאָל-קאָמיסיע. עס איז אויף דער זיצונג בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען דעטייל-פערקויף פון אַלקאָהאָל אין די ווייטע שטאָט-טיילען.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען נישט צו ערלויבען צו עפענען נייע אַנשטאַלטען צו פערקויפען אַלקאָהאָל אין די גאַסען, וואָס זענען ווייט פון שטאָט-צענטער.

ביי די פליישער

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פערקלענערטער שחיטה, אינפאָרמירט אונז דער פּראָפעסיאָנעלער אַרבייטער-פעראיין פון דער פלייש-אינדוסטרי (בזשעזשינער 5) איז דער געצוואונגען אַרויסצושטעלען די קצבים אַ לוין-הוספה פאָדערונג. מאָרגען מיטוואָך קומט פאַר וועגען דער פראַגע אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ.

בערעכטיגונג.

אין עהערנעכטיגען נומער האָבען מיר געבראַכט אַ ידיעה פון דער אַגענטור „אוניאַ", אַז אויפ'ן האַנדווערקער-צוזאַמענפאָהר אין פּאַביאַניץ איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטימען פאַר'ן בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. לויט די אינפאָרמאַציעס פון דער וואָיעוואָדזשטווע איז אַזאַ בעשלוס נישט אָנגענומען געוואָרען.

געזעלשאַפט „נותן-לחם"

גיט אַרויס אומזיסטע מאָהלצייטען.

(—) ביי אונז אין שטאָט פיהרט בעשיידען איהר טעטיגקייט אַ געזעלשאַפט „נותן-לחם", די גרינדער און לייטער פון דער געזעלשאַפט זענען עטליכע אָנגעזעהענע אַלט-שטאָטישע בעלי-בתים און זייער ציל איז צו געבען יעדען טאָג אין אָוונד צו זאַט צו עסען עטליכע צעהנדליג אָרימעלייט, וועלכע האָבען זיך אַ גאַנצען טאָג אַרומגעדרעהט איבער'ן גאַס און נישט פערדינט, און טאָג-איין טאָג-אויס גיט די געזעלשאַפט צו עסען אַ מאָהלצייט אַן'ערך 70 יודען דאָס מאָהלצייט בעשטעהט פון אַ גרויסע פּאָרציע ברויט, זופּ און פלייש.

נעכטען האָט אַזאַ מאָהלצייט געשענקט פאַר 80 פּערזאָן ה' שמואל הערש בערלינער, צוליב מאַנגעל אין לאָקאַל ווערט דאָס עסען צייטווייליג אַרויסגעגעבען אין אַלעקסאַנדערער שטיבעל אויף וואָלבאָרסקאַ 34. בעת'ן נעכטיגען מאָהלצייט האָט ה' ח. פּטאַשינק זיך געווענדעט מיט אַ רעדע צו אונטערשטיצען די אַזוי-וויכטיגע אינסטיטוציע.

ביי די מעהל-סוחרים, געגרינדעט אַ סעקציע.

(§) אין לאָקאַל פון סוחרים - פעראיין (פּעטריקאָווער 10) איז זונטאָג פאָרגעקומען די גרינדונגס-פערזאַמלונג פון דער סעקציע פון מעהל-בראַנזשע.

מיט אַ לענגערען רעפעראַט וועגען דער לאַגע פון די מעהל-סוחרים—טרעט אַרויס ה' ד. צינאַמאָן. ער ווייזט אָן, אַז די נישט - אָרגאַניזירטקייט פון די מעהל-סוחרים האָט געבראַכט דערצו, אַז מען רעכענט זיך אינגאַנצען נישט מיט די מעהלערס און אין דער קאָמיסיע צו בעשטימען די מינימאַלע פּרייזען אויף מעהל ביים מאַגיסטראַט, איז אפילו נישט פערהאַן קיין פאָרשטעהער פון די מעהל-סוחרים. די דאָזיגע לאַגע ברענגט דערצו, וואָס אין לאָדז זענען די פּרייזען אויף מעהל נישט גינסטיגע פאַר די פּראָווינצער מעהל-סוחרים, אַזוי אַז עס לוינט זיי נישט צו פערקויפען זייער מעהל אין לאָדז.

צום סוף איז געוועהלט געוואָרען אַ פערוואַלטונג. עס איז אויך בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצושיקען אַן'ענטשפּרעכענדען מעמאָריאַל דעם פּרעזידענט, וואָיעוואָדע און אינערן-מיניסטער.

אַ באַהן - קאַטאַסטראָפע.

2 וואַגאָנען צושמעטערט — 1 פּאַסאַזשיר און אַ מאַשיניסט פערוואונדעט.

(§) נעכטען איז נעבען דער סטאַציע קאָלושקי פאָרגעקומען אַ באַהן-קאַטאַסטראָפע.

צוליב דעם פעהלערהאַפט-אָנגעשטעלטען וועקסעל איז דער מאַנעווירענדער לאָקאָמאָטיוו אָנגעפאָהרען אויף דעם פּאַסאַזשיר-צוג, וועלכער איז געגאַנגען פון סקאַרזשיסקאַ קיין וואַרשאָ.

פון צוזאַמענשטויס זענען אַראָפּ פון די שינעס עטליכע וואַגאָנעס פון דעם פּערזאָנען-צוג. צווישען די פּאַסאַזשירען איז ענטשטאַנען אַ פּאַניק, עס האָבען בעקומען וואונדען אין קאָפּ איינער פון די פּאַסאַזשירען און דער מאַשיניסט פון דעם לאָקאָמאָטיוו.

אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש איז באַלד אַרויסגעפאָהרען אַ קאָמיסיע מצד דער באַהן-מאַכט, וועלכע איז צוגעטרעטען צו אַן'אויספאָרשונג. דער וועקסלער איז דערווייל אָבגעשטעלט געוואָרען פון זיין אַמט.

פערשידענעס.

(§) ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער געוועזענער לאָדזער רעגירונגס-קאָמיסאַר איזשיצקי בעשטימט ווערען אַלס פּרעזעס פון דער האַנדעלס-קאַמער אין לאָדז.

(§) זייט דעם נעכטיגען טאָג זענען געענדערט געוואָרען די אַמט-שעה'ן אין די מלוכה'שע אַמטען און אינסטיטוציעס, אַנשטאָט פון האַלב ניין ביז האַלב פיר, וועלען איצט די אַמטען טעטיג זיין פון 8 ביז 3 נאָכמיטאָג.

פון געריכט.

דער'הרג'עט אַנ'אונגעזעצליך קינד.

(§) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם איינוואוינער פון דאָרף רייקאָוו, סטאַניסלאָוו גראָבעלאַ, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין דער'הרג'ענען זיין 4-חדשים'דיג אונגעזעצליך קינד, וועלכעס עס האָט געבוירען זיין געליבטע קוואַרעצקאַ. דער אָנגעקלאָגטער איז זיך נישט מודה אין זיין שולד, ערקלערענדיג, אַז ער האָט קיינמאָל נישט געהאַט קיין אינטימע בעציהונגען מיט קוואַרעצקאַ און וועגען קיין שום קינד ווייסט ער נישט.

דאָס געריכט האָט פער'משפט סטאַניסלאָוו גראַבעלאַ צו 4 יאָהר טורמע און פערלירען אַלע רעכט.

פאַר קאָמוניזם.

(§) אין קרייז-געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען פאָרזיצער פון בזשעזשינער שניידער-פעראיין יוסף שייבאָוויטש, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין געהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי.

דאָס געריכט האָט פער'משפט דעם בעשולדיגטען אויף 3 יאָהר טיורמע.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: ג. אַנטאָניצוויטש (פּאַביאַניצקאַ 50), ק. כאָנדזשינסקי (פּיעטרקאָווער 164), וו. סאָקאָלעוויטש (פּשעיאַזד 19), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 26), י. זונדעלעוויטש (פּיעטרקאָווער 25), מ. קאַספּערקעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראַווקאָווסקאַ (בזשעזשינער 56).

גרשון סיראָטאַ

אין לאָדז.

פרייטאָג-צונאַכטס און שבת וועלען די היגע מנגנים האָבען די מעגליכקייט צו הערען צום לעצטען מאָל פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין לאָנדאָן דעם וועלט-בעריהמטען חזן, געוועזענער וואַרשאָווער אָבער-קאַנטאָר גרשון סיראָטאַ, וועלכער וועט דאַוונען אין זאַל פון „פילהאַרמאָניע".

„הזמיר"

ליטעראַרישע אָוונדען.

די נייע פערוואַלטונג פון „הזמיר" האָט זיך ענערגיש גענומען אויפצולעבען דעם פעראיין און צו פערוואַנדלען איהם ווידער אין אַ גייסטיג-קולטורעלען צענטר פאַר די ברייטערע שיכטען פון דער בעפעלקערונג. צו דעם צוועק וועלען איינגעאָרדענט ווערען גרעסערע קאָנצערטען. אויסערדעם יעדע וואָך פאָלקסטימליכע מוזיקאַלישע אָוונדען און ליטעראַרישע פאָרלעזונגען. אויף די ליטעראַרישע אָוונדען וועלען בעהאַנדעלט ווערען אויף אַ פּאָפּולערען אופן די פערשידענאַרטיגסטע קונסט- און קולטור-פראַגען: די געשיכטע פון דער קלאַסישער און נייער מוזיק, די געשיכטע פון פאָלקס-ליד, וועגען קונסט, דאָס מאָדערנע טעאַטער-וועזען, די יודישע און אַלגעמיינע ליטעראַטור א. אז. וו.

דעם זונטאָג איז פאָרגעקומען די ערשטע פאָרלעזונג פון רעד. אוגער א. ד. ט. „די סינאַגאָגאַלע מוזיק". דער רעפעראַט האָט צוגעצויגען אַ גרויסען עולם, וועלכער האָט מיט גרויס אינטערעס אויסגעהערט דעם אינהאַלטסרייכען רעפעראַט. אַנ'אויסצוג פון דעם אינטערעסאַנטען רעפעראַט וועלען מיר ברענגען.

די ענדערונגען אין נייעם געזעץ

וועגען אלגעמיינעם מיליטער-פליכט.

דאס געזעץ וועגען אלגעמיינעם פליכט פון מיליטער-דינסט, וועלכער איז פערפליכטענד שוין באלד 4 יאהר ווערט, לויט דער נאר וואס פערעפענטליכער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט, אנהויבענדיג פון 1 מאי 1928, כמעט אינגאנצען מאדיפיצירט.

דאס מאל וועלען מיר זיך אפשטעלען נאר אויף די ענדערונגען, וועלכע האבען א וויכטיגע בעדייטונג פאר די ברייטסטע מאסען מיליטער-פליכטיגע.

בנוגע נישט פוילישע בירגער

איז ווי בעקאנט ביזאהער אנגעווענדעט געווארען פאלגענדער פרינציפ: אויב א פאבאראווע. האט נישט געקאנט פארשטעלען אפיציעלע דאקומענטען, אז ער איז א בירגער פון א פרעמדער מלוכה, איז ער אריינגעצויגען געווארען אין אקטיווען-דינסט אויפ'ן סמך פון די אלגעמיין-פערפליכטענדע כללים.

דאס דורכמאכען דאס פוילישע מיליטער-דינסט אליין, האט נאך נישט געגעבען אויטאמאטיש די פוילישע בירגערשאפט. וועגען דעם האט דער פעראינטערעסירטער פערזאן ערשט זיך געמוזט בעזונדער בעמיהען און די בערופענע מאכט, האט געהאט דאס אויסשליסליכע רעכט, יא, אדער נישט, צו בעפרידיגען די דערמאנטע בקשה.

לויט דער איצטיגער רעדאקציע פון 7. ארטיקעל, וועלען די דערמאנטע פערזאנען, נאכ'ן דורכמאכען די גאנצע קאדענץ, אדער מינדעסטענס 5 חדשים אקטיווע מיליטער-דינסט, אויך מוזען זיך ווענדען צו די געהעריגע אדמיניסטראטיווע ארגאנען וועגען אנערקענען זיי די פוילישע בירגערשאפט. די דאזיגע בקשות וועלען אבער מוזען אומבעדינגט בעריקזיכטיגט ווערען.

מכח אויסשליסען פון מיליטער-דינסט

איז ביז איצט גילטיג געווען דער כלל, אז די מיליטער-מאכט האט לויט איהר איינזעהן געקאנט, יא, אדער נישט, אויסשליסען פון מיליטער-דינסט געוויסע קאטעגאריעס פאבאראווע, וועלכע זענען אויפ'ן גרונד פון אנ'ענטגילטיגען געריכטס-אורטייל פערמשפט געווארען צו טויט-שטראף, אהן טערמיניגע, שווערע, אדער געוועהנליכע טורמע אין שייכות מיט פערלירען געזעצליך, אדער בלויז טיילווייז די בירגער-רעכט.

לויט'ן ניי-פארמולירטען ארטיקעל 8, ווערען אט די אלע פאבאר-פליכטיגע פערזאנען, וועלכע זענען דורך א געזעץ-קרעפטיגען געריכטס-אורטייל, פערמשפט געווארען צו טורמע, אדער שווערע טורמע אויף א טערמין ווענינגסטענס 3 יאהר — אונבעדינג אויסגעשלאסען פון מיליטער-דינסט.

די מיליטער-מאכט קאן אויך בעזייטיגען פון מיליטער-דינסט די פערזאנען, וועלכע זענען געריכטליך פעראורטיילט געווארען צו פערלירען די פרייהייט אויף א טערמין, מינדעסטענס 3 חדשים פאר פערברעכענס, וועלכע זענען בעגאנגען געווארען צוליב נידעריגע טעמים, געמיינעם ארט דענקען, קעגען דער גאנצקייט פון דער מלוכה, אדער קעגען דער הערשענדער מלוכה און געזעלשאפטליכער ארדנונג.

די פאבאר-קאמיסיעס.

האבען ביז אהער אויפגענומען נאר די פאבאראווע, וועלכע דאבען זיך רעגיסטרירט אין דער געגעבענער געמיינדע, אדער זענען אפיציעל אהער איבערגעטראגען געווארען פון זייערע שטענדיגע וואוינערטער. אין בעגרינדעטע פאלען, וועלען פון איצט אן די פאבאראווע זיך קענען שטעלען אויך פאר דער קאמיסיע, וועלכע אמטירט דארט, וואו זיי געפונען זיך אין געגעבענעם מאמענט. די פעראינטערעסירטע פערזאנען וועלען זיך נאר דארפען ווענדען צו דער סטאראסטווע, עווענטועל רעגירונגס-קאמיסאריאט פון דער געמיינדע, וואו זיי פיגורירען אין די פאבאר-רשימות מיט א מאטיווירטער בקשה וועגען אנ'ענטשפרעכענדע הסכמה.

ס'איז כדאי אויפמערקזאם צו מאכען אויך אויפ'ן ארטיקעל 32, וועלכער איז איצט געענדערט געווארען, אין דעם זין, אז אלע פערזאנען יונגער פון 38 יאהר (ביז איצט 36 יאהר) וועלכע האבען גאך נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט, קוים אנערקענט זיי די פאבאר-קאמיסיע פאר פעהיג, ווערען אריינגעצויגען אין אקטיווען דינסט.

נישט קיין קליינעם ווערט האט אויך די מאדיפיקאציע פון ארט. 35a, לויט וועלכען די פאבאראווע, וועלכע זענען אנערקענט געווארען דורך די פאבאר-קאמיסיעס פאר דינסט-פעהיג און פערעכענט געווארען צו דער קאט. A, וועלען קאנען נאכאמאל געשטעלט ווערען פאר א קאמיסיע, איידער זיי זענען אריינגעצויגען אין די מיליטערישע רייהען. אויב זיי וועלען בעווייזען מיט א בעשטעטיגונג פון א רעגירונגס-דאקטאר, אז אין דער צווישענצייט האט זיך זייער געזונד.צושטאנד פערערגערט.

„אפיעקונסטוועס"

זענען ביז איצט אנערקענט געווארען איינציגע שפייזער פון נישט ארבייטס-פעהיגע עלטערן, ברודער און שוועסטער. פאר נישט ארבייטס-פעהיג, אומאפהענגיג פון זייער געזונד-צושטאנד, ווערען אמטליך אנערקענט עלטערן נישט יונגער פון 60 יאהר, מוטער — אלמנות, עלטער פון 45 יאהר, ברידער יונגער פון 15 יאהר און שוועסטערן יונגער פון 17 יאהר.

די נייע פעראָרדנונג רעכענט די עלטער-נארמע פון ברידער אויף 16 יאהר און פון שוועסטער אויף 18 יאהר, איבערלאזענדיג אונגעענדערט די עלטער-נארמע פון די איבעריגע פאמיליע-גלידער.

א וויכטיגער קלאוזול ווערט איינגעפיהרט אין דער נייער פעראָרדנונג דורכ'ן ארטיקעל 60, לויט וועלכען די פרייגעווארענע אויפ'ן סמך פון אנ'אנערקענטע אפיעקונסטווע-פאבאראווע, ווי באלד זיי ווערען אין 23. יאהר אריינגעצויגען אין אקטיווען דינסט אויף 5 חדשימ'דיגע אויסבילדונג, פערלירען בשום אופן נישט דורכדעם זייערע ארבייטס-פלעצער, אויב זיי האבען געארבייט אויפ'ן זעלבען פאסטען ביז'ן אריינגעצויגען ווערען מינדעסטענס אהן הפסקה 1 יאהר.

אויף אנ'„אפיעקונסטווא" האבען דאס רעכט צו רעפלעקטירען אויך די פערזאנען, וועלכע זענען שוין ארויס פון פאבאר-עלטער און שטעהן צום ערשטען מאל פאר דער פאבאר-קאמיסיע, אויב זיי ענטשפרעכען נור די געזעצליך-געפאדערטע בעדינגונגען.

י. אינפעלד.

א פלאן צו וואלאריזירען דאס דירה-געלד.

דאס פינאנץ-מיניסטעריום טראגט זיך ארום מיט דעם דאזיגען פראיעקט.

דער פראיעקט פון מיניסטעריום פאר עפענטליכע ארבייט וועגען שאפען א גרויסען פאנד פאר אויפבויען די שטעט פון ספעציעלע שטייערען, וואס עס דארפען צאהלען די בעלי-בתים, האט ארויסגערופען אין די רעגירונגס-קרייזען פערשידענע מיינונגען.

דער דאזיגער פראיעקט פיהרט איין 300 פראצ. צוגאב-שטייער צו דעם מלוכה'שען שטייער פון אונבעוועגליכע גיטער, וואס מאכט צוזאמען 28 פראצ. פון דער הכנסה, וואס עס גיט א הויז. אין אלגעמיין איז אזא שטייער נישט צו הויך און ער איז נידריג נאר ווי עהנליכע שטייערען אין א סך אויסלענדישע לענדער און ווי די פאר די מלחמה'דיגע בעשטייערונג, וועלכע איז געווען אין קאנגרעס פוילען.

לויט דער אויסרעכנונג פון דעם מיניסטער מאראטשעווסקי קאן אזא שטייער געבען א יאהר הונדערט מיליאן זל.

א רייה צווישען מיניסטעריאלע קאנפערענצען האבען ארויסגעוויזען, אז די מעהרהייט מיניסטארען זענען פאר דעם דאזיגען פראיעקט. אויסשליסליך דאס פינאנץ - מיניסטעריום אין דער פערזאן פון איהר פערטרעטער האט זיך געשטעלט אלס פערטיידיגער פון די בעל בתים, בעטראכטענדיג, אז מען קאן נישט צופיל בעלעסטיגען די הויזווירטען. צווישען אנדערע מאטיווען האט דער דעלעגאט פון פינאנץ-מיניסטעריום פעררופען זיך אויף דער מיינונג פון פראפעסאר קעמערער, וועלכער זאל זיך כלומרשט געהאט ארויסגעזאגט פאר אבשאפען דאס געזעץ פון דעם לאקאטארען-שוץ און וועלכער זאל א חוץ דעם האבען פארגעלעגט מען זאל בעשטייערען די לאקאטארען אין די נייע געבויטע הייזער, גלייך מיט אלע אנדערע. די לעצטע אנווייזונג פון דעם פראפ. קעמערער, וועלכע איז ציטירט געווארען דורך דעם דעלעגאט פון פינאנץ-מיניסטעריום איז ממש אונפערשטענדליך, ווייל, ווי עס איז בעקאנט צאהלען די לאקאטארען אין די נייע הייזער שטייערען גלייך מיט אלע אנדערע לאקאטארען פון די אלטע הייזער און בעפרייט פון די שטייערען זענען נור די בעלי-בתים.

עס איז אבער אינטערעסאנט, אז אויף דער לעצטער זיצונג פון די מיניסטעריאלע דעלעגאטען האט דער פארשטעהער פון פינאנץ - מיניסטעריום ארויסגעטרעטען מיט א פראיעקט וועגען וואלאריזירען דאס דירה - געלט לויט דעם גאלד-קורס. זעלבסטפערשטענדליך וועט דער דאזיגער אויספיהר פון דעם פינאנץ-מיניסטעריום נישט בעקומען די הסכמה ביי די אנדערע מיטגלידער פון דער רעגירונג. די דאזיגע שטעלונג איז אבער גאנץ אונפערשטענדליך און עס איז באמת צו בעוואונדערען ווי אזוי פאווארייזירט דאס פינאנץ-מיניסטעריום די בעלי-בתים מיט דעם שאדען פון די לאקאטארען,

וואס שייך דער פראגע וועגען וואלאריזאציע פון דירה-געלד איז שטארק נעגען דעם מיניסטער סקלאדקאווסקי.

מעדעם - טרויער - אקאדעמיע.

צום 5-יעהריגען יאהר-צייט פון פערשטארבענעם בונדישען-פיהרער וולאדימיר מעדעם — איז פרייטאג אין „פילהארמאניע", פארגעקומען א טרויער-אקאדעמיע, וועלכע האט צוגעצויגען א גרויסען עולם.

די אקאדעמיע ווערט געעפענט דורך פרנס זעלמאנאוויטש. נאכדעם שפילט דער ארקעסטער פון „פילהארמאניע" די בונדישע „שבועה".

ראטמאן ליכטענשטיין האלט א לענגערע רעדע וועגען דער פערזענליכקייט לעבען און ווירקונג פון דעם פערשטארבענעם אויף די יודישע ארבייטער-מאסען.

ראטמ. זיבערט פוןווארשא, רעדט וועגען מעדעמען אלס ליטעראט און זשורנאליסט.

אין קאנצערט-טייל ווערען אויסגעפיהרט בעטהאווענס „הערויקא", אייניגע טשייקאווסקי'ס מוזיקאלישע ווערק.

אונטער די קלאנגען פון דער „שבועה" ווערט די אקאדעמיע פערענדיגט.

בריף אין רעדאקציע.

חשוב'ע רעדאקציע!

ערלויבט אונז אין אייער חשוב'ער צייטונג צו פערעפענטליכען פאלגענדען בריף פאר וועלכען מיר דאנקען פאראויס:

צו די געוועזענע שניידער-מייסטערס פון פעראיין אלעע 1-טער מאי 2.

אויף אייער מעלדונג פון 13 יאנואר, אז איהר האט אונז אויסגעשלאסען פון דער סעקציע דאמען-מאגאזין, פרעגען מיר, פאר וואס האט איהר זיך אזוי שפעט דערמאהנט? שוין מעהר ווי א יאהר, ווי מיר האבען זיך אליין אויסגעשלאסען פון פעראיין, נישט-קענענדיג צוקוקען אייער טאקטיק און נישט-האבענדיג קיין בעריכט פון אייער טעטיגקייט, וואס איהר האט געפיהרט. מיר ברענגען דא א פאר פאקטען, וואס איהר האט אבגעטון פון דער גאנצער צייט. איהר זענט נעגאנגען אויסגלייכען א סכסוך מיט א מיטגליד און דאס אויסגענוצט פאר אייערע אינטערעסען; איהר האט אין דער גאנצער צייט פערראטען דאס גאנצע דאמען-מאגאזין-פאך, אויך דעם לעצטען שטרייק, וואס עס האבען א פאר היציגע קעפ ארויסגערופען, נישט - אנפערגענגענדיג קיינעם, נישט דעם האנדוועדקער-פעראיין, און נישט די ארבייטער; ביי אייך האבען געפיהרט סוחרים דעם שטרייק 3 וואכען; איהר האט כסדר געפיהרט אפמאכונגען מיט סוחרים. ווי אזוי מען קאן ארבייטען בעתן שטרייק, און די מאסען פון 500 מענשען האט איהר געהייסען שטרייקען, צוליב דעם האבען בעלי-מלאכות דעם גאנצען ווינטער - סעזאן געארבייט צו בעצאהלען די חובות, וואס זיי זענען שולדיג געבליבען, און איהר, א פאר נעצייהלטע קאטיק-שניידער, האבען נישט געפיהלט, ווי עס הונגערן א גאנצע מאסע מענשען. און יעצט נעהמט איהר אראב די פעראנטווארטליכקייט פון די מענשען, וואס געהערען שוין מעהר ווי א יאהר אין דעם נייעם האנדווערקער-פעדאיין.

מיט אכטונג

די דאמען-מאגאזין-סעקציע ביים האנדווערקער-פעראיין זאכאדניא 66.

אנ'עפענטליכער געריכט

איבער דער געפאלענער פרוי.

אויף דער טעמא ווערט פרייטאג, דעם 20 יאנואר 8,15 — אין זאל „פילהארמאניע" אונטער'ן פארזיץ פון ד"ר באגוסלאווסקי פארקומען א עפענטליכער געריכט. אלס בעשולדיגער טרעט ארויס פרוי אדוואקאט סטאנקיעוויטשאווא, פערטיידיגער וויגיאווא-דלוגאשעווסקי. ווערט צוריסען פון די אינערליכע בלוטיגע קאמפען, דאס וואונדערבארע שפילען פון בערנארד געצקע אין דער ראלע פון כינעזישען גענעראל — דאס אלץ רופט ארויס אנ'אמת'ע ענטציקונג ביים פובליקום.

„טשארי".

„די שקלאפין פון שאנכאי" דאס ערשטקלאסיגע בילד, פרעכטיגע אויפנאהמען, דער דראמאטישער און אקטועלער סיוזשעט, ווייל די דראמע שפילט זיך אפ אין דעם איצטיגען כינע, וואס

„גאנג".

היינט ווערט ווידערהאלט די נעכטיגע פרעמיערע א. נ. „דער שאל פון געננף". די נייע רעוויו איז אויפגענומען געווארען זעהר ענטוזיאסטיש. א גאנצע רייה נומערען האבען געמוזט ביסירט ווערען. די רעוויו האט א פעריזיכערטען ערפאלג אויף א לענגערע צייט.

היינט קומען פאר צוויי פארשטעלונגען 8 און 10 אין אווענד.

א רייכער סוחר — א געוועזענער רויבער.

א סענסאציאנעלער ארעסט. — 9 יאהר שוין געלעבט אויף א פאלשען פאס אלס ארענטליכער רייכער סוחר. — א ראפינירטער רויבער. — ווי אזוי דער פערברעכער איז ארעסטירט געווארען.

(§) נעכטען האט די לאדזער אויספארשונגס-פאליציי ארויסגעשיקט קיין סאסנאוויץ עטליכע אגענטען, כדי דארט צו ארעסטירען דעם אנגעזעענעם רייכען סוחר יאן לעוואנדאווסקי, 51 י. אלט. די לאדזער פאליציי האט נאך א לאנגיעהריגער אויספארשונג פעסטגעשטעלט, אז דער רייכער סוחר יאן לעוואנדאווסקי איז נישט קיין אנדערער, ווי דער אמאליגער געפעהרליכער פערברעכער און באנדיט וואלטשעווסקי.

די פרטים פון דעם דאזיגען סענסאציאנעלען ארעסט זענען פאלגענדע:

אין יאהר 1913 איז ארעסטירט געווארען אין סאסנאוויץ פאר א גאנצער רייה אנפאלען א געוויסער יאן וואלטשעווסקי. וועלכער איז דעמאלס פערמשפט געווארען אויף 8 יאהר שווערע טורמע און איז אפגעקומען זיין שטראף אין דער תפיסה פון טאמבאוו (רוסלאנד).

אין יאהר 1917, בעה דער באלשעוויסטישער רעוואלוציע, איז וואלטשעווסקי ארויס פון טורמע און געמאכט א רייה אנפאלען אויף רוסישע מאגנאטען איינשאפענדיג זיך אזוי-ארום א היבשען פערמעגען פון געלד און ציהרונג. צוגנב'ענדיג אויך א פאס ביי א פוילישען היימלאזען אויפ'ן נאמען פון יאן לעוואנדאווסקי, איז וואלטשעווסקי געקומען קיין פוילען און זיך בעזעצט אין סאסנאוויץ.

אין די ערשטע צייטען האט וואלטשעווסקי-לעוואנדאווסקי ווייטער געפרובט מזל און אויסגעפיהרט א רויב-אנפאל הינטער טושין צוזאמען מיט זיינ'ס א חבר אדאם וואיטשיק. בעת'ן אנפאל איז וואיטשיק ארעסטירט געווארען. וואלטשעווסקי-לעוואנדאווסקי'ן איז געלונגען צו ענטלויפען. וואיטשיק איז פער'משפט געווארען צו 15 יאהר טורמע און אויפ'ן פראצעס האט ער דערצעהלט, אז דעם אנפאל האט צוזאמען מיט איהם אויסגעפיהרט זיינס א יונגער חבר יאן וואלטשעווסקי, וועלכער וואוינט אין סאסנאוויעץ, טראץ אלע בעמיהונגען פון דער לאדזער פאליציי איז נישט געלונגען אויפצוזוכען קיין שום וואלטשעווסקי אין גאנץ פוילען.

יאן לעוואנדאווסקי האט זיך רוהיג געלעבט אין סאסנאוויעץ אויף זיין פאלשען פאס, ער האט אוועקגעווארפען זיין באנדיטישע פרנסה און איז געווארען אנ'ארענטליכער מענש, געהאנדעלט מיט תבואה און געגעבען אפילו פיל געלד אויף פילאנטראפישע צוועקען.

ערשט מיט 9 יאהר שפעטער איז דער שעף פון דער לאדזער אויספארשונגס-פאליציי קאמיסאר ווייער געלונגען קאטעגאריש פעסטצושטעלען, אז דער לאנג געזוכטער באנדיט יאן וואלטשעווסקי איז נישט קיין אנדערער ווי דער אנגעזעהענער רייכער סוחר אין סאסנאוויעץ, יאן לעוואנדאווסקי.

די אגענטען פון דער לאדזער אויספארשונגס-פאליציי האבען טאקע נעכטען ארעסטירט לעוואנדאווסקין און א געשמידטען אין קייטען, געברענגט אין לאדזער טורמע אריין.

Dr. med. ST. HEINRICH
POMORSKA 10, tel. 47-67.
ספעציאליסט פאר קינדער- און אינערע קראנקהייטען. בעהאנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון-בעשטראהלונגען (קווארץ-לאמפען). נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41
ספעציאליסט פאר הויט-, וענערישע און מענער-שוועכע - קראנקהייטן הײלונגס-קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל).
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

אין ווארשא סטראשעו „שדים“.

אבערגלויביגער פאליציאנט פערשפרייט אונגלויבליכע מעשיות וועגען שדים און רוחות אין דער סטאראסטווע.

שוין פון איינינע יאהר האט זיך אין ווארשא פערשפרייט א פאנטאסטישער קלאנג, אז אין דער געביידע פון דער ווארשאווער סטאראסטווע אויף דלוגא 15 סטראשען „שדים“.

די געביידע פון דער סטאראסטווע איז א גאנץ אלטע און זי האט אין משך פון הונדערטער יאהרען דורכגעמאכט פערשידענע היסטארישע גלגולים. די רוסען האבען דעם בנין איבערגעמאכט אויף א שולע פאר פראוואסלאוונע גייסטליכע. מיט איינינע יאהר צוריק איז די געביידע איבערגעבויט געווארען און איצט געפינט זיך דארט די סטאראסטווא.

די ערשטע ענטדעקונג, אז אין דער דאזיגער אלטערטימליכער געביידע געפונען זיך מכלומרשט שדים האט געמאכט מיט זיבען יאהר צוריק א בעאמטין פון דער סטאראסטווע. זיצענדיג ביינאכט אין דער סטאראסטווע ביי איהר ארבייט האט זי אינמיטען דער נאכט מכלומרשט דערהערט א גרויס גערויש אין א שאנק. די שאנק האט זיך אויפגעפראלט און אלע אקטען מיט די ביכער זענען ארויסגעפאלען אויף דער פאדלאגע. אין א מינוט ארום האט זיך דאס בוך, וואס איז געלעגען ביי דער בעאמטין אויפ'ן טיש, אויפגעהויבען אין דער לופטען און מאכענדיג א קרייז אין חלל איז עס אראפגעפאלען אויף די פאדלאגע. די דערשראקענע בעאמטין איז ארויס אין קארידאר און געמאכט א געוואלד.

די מאשין-שרייבערין מאריא קושביצקא, וואס וואוינט אינ'ם בנין פון דער סטאראסטווע, האט ווידער איינמאל שפעט ביינאכט, שרייבענדיג אויף דער מאשין, דערהערט א קנאל אין איהר צימער און דערנאך האט אויף דער שאנק זיך דערהערט, ווי מ'וואלט געפויקט אין א פייקעל. די מאשיניסטין האט געמאכט ויברח פון ביורא-ארויס. דער געוועזענער וואזשנע פון דער סטאראסטווע, סטאניסלאוו בלאזשעוויטש, וואס האט געוואוינט אין דעם זעלבען הויז אין א קליין צימערל אויפ'ן ערשטען שטאק האט אליין „געזעהן“ ווי די טהיר פון זיין צימער פלעגט פון זיך אליין כסדר זיך אויפפראלען, ווי דאס מעבעל האט געקלאפט און נאך אזעלכע „חידושים“.

די פאליציאנטען וואס דיזשורירען ביינאכט ביים טעלעפאן האבען ערקלערט, אז דער טעלעפאן קלינגט כסדר ביינאכט און אז זיי נעהמען דאס טרייבעל צום אויער, רופט זיך קיינער נישט אפ. פיל מאל ווארפט עמיצער מיט'ן טעלעפאן-אפאראט.

איינמאל, בעת דער דיזשורנער פאליציאנט האט זיך אנגעלעהנט אויף דער סאפע, האט זיך „דערהערט“ א קנאל און די סאפע צוזאמען מיט'ן פאליציאנט האבען ארומגעשוועבט אין דער לופט ביז די סאפע האט זיך פלוצלינג געפונען אין קארידאר.

די וואזשנעס דערצעהלען, אז קומענדיג אינדערפריה צו דער ארבייט, טרעפען זיי תמיד אלץ אין א גרויסער אונארדנונג: די טישען און שענק זענען איבערגעשטעלט, די אקטען און די ביכער צעווארפען א. א. וו. זיי טענה'ן, אז דאס אלץ טהוען אב די „שדים“ ר"ל ביינאכט.

מ'דערצעהלט אויך, אז מיט איינינע טעג צוריק האט מען אין קאבינעט פון קרייז-דאקטאר געפונען צעווארפען די כירורגישע מכשירים, מיט וועלכע דער דאקטאר האט געהאט ערשט געפאלמעסט די פרוי, וואס איז ערמארדעט געווארען הינטער יאבלאננא.

אלטע בעדינער דערצעהלען, אז אזוי ווי דער זייגער שלאגט אויס 12, בעווייזט זיך אין דער סטאראסטווע דאס געשפענסט פון א פראוואסלאווען גייסטליכען, וואס היט זיין קאמער.

מיט איינינע טעג צוריק איז דער פאליציאנט שעפנער אוועק אויף א נאכטדיזשור אין דער סטאראסטווע. ביינאכט האבען זיינע נערוועו אנגעהויבען אר בייטען און ער האט „בעשיינפערליך דערזעהן“ שדים. שעפנער האט געקלונגען צו דער קאמענדע פון דער קרייז-פאליציי, אז מ'זאל צושיקען א צווייטען פאליציאנט, ווייל ער האט מורא. דער דיזשורנע פאליציאנט, וואס האט דאן אמטיר! אין דער פאליציי-קאמענדע, איז אבער נישט קיין נאר און ער האט זיך אבגעזאגט צו שיקען „פערשטארקונגען“.

אכט א זייגער אינדערפריה האט דער דיזשורירענדער פאליציאנט שעפנער זיך געמאלדען א האלב טויטער אין קאבינעט פון סטאראסטא און אבגעגעבען א מינדליכען ראפארט וועגען די „פארפאלען“ פון דער פארגאנגענער „שרעקענס-נאכט“.

דער סטאראסטא האט דעם נערוועזען און אבערגלויביגען פאליציאנט אבגעשיקט צו א נערווען-דאקטאר און איהם געגעבען אכט טעג אורלויב, כדי ער זאל אביסעל צו זיך קומען און אויפהערען צו שרעקען זיך פאר שדים און רוחות...

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאכמ.

Dr. Roman Bornstein
TRAUGUTTA 9, tel. 23-06
אינערליכע און נערווען-קראנקהייטען
נעהמט אן פון 7—8 אווענד. 679

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-31.
שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט“.

ביים דערלאנגען אן'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 17-טען יאנואר 1926

6788. מ. מאו.
ס'איז נישט וויכטיג, וואס פארא אפמאך ס'איז צווישען אייך געשלאסען געווארען, קוים איז נישט פערהאן קיין אנדערער מאטיוו, ווי נאר מאנגעל אין ארבייט, קומט דעם געזעלען אומבעדינגט א 2-וואכענדיגע קינדיגונג.

6789. X פון קאנסטאנטינער גאס.
אויב דער הויז-ווירט וויל מויערען מוז ער אייך געבען אנ'אנדערער וואוינונג. וואס שייך דעם קיה-שטאל, איז די זאך אזוי: וויבאלד די קיה זענען די איינציגע אייערע פרנסה-קוואל, מוז דער הויזווירט אייך געבען אג'אנדער שטאל. בכלל איז געוואונשען, אז איהר זאלט זיך ווענען דעם ענין פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע.

6790. Sz. D. פון קרוטקע גאס.

6791. א לעזער פון זגערזשער 43/45. ווענדעט זיך וועגען דעם ענין אין דער פ.ק.או. איבריגענס ווארט נאך צו אפשר וועט מען אייך דאס מיליטערישע ביכעל אליין צושיקען דורך דער פערמיטלונג פון דער מיליטעריש-פאליציאישער אפטיילונג ביים מאגיסטראט.

6792. גרינשטיין פון מרדכי גבאי'ס.
דאס דורכגעפארשטעטע וועגטל ענדערט נישט די לאגע. אין דעם פאל דעצידירט שוין מעהר דער אויסגעקויפטער פאטענט. געוויס האט דער הויזווירט אין אזא פאל א מאטיוו צו פאדערן דירה-געלד לויט'ן פראצענט-פוס פון א ווערקשט. שיקט צו פונדעסטוועגען דירה-געלט, ווי ביז אהער, לויט'ן פראצענט-פוס פאר א וואוינונג.

6793. אנ'אבאנענט
דאס אנערקענען א פאבאראווי אנ'אפיעקונסטווא גייט נישט אין דעם, צי דער פאבאראווע האלט פאקטיש אויס דורך זיין ארבייט די בעטרעפענדע משפחה, נאר ס'דעצידירט אין דעם פאל דער אומשטאנד, צי ס'זענען נישט פערהאן קיין אנדערע קינדער, וועלכע זענען ביכולת צו אפארבייטען, הגם אין איצטיגען מאמענט ארבייטען זיי נישט. דערפאר טאקע איז א מוטער, יונגער פון 45 יאהר, א שוועסטער, עלטער פון 17 יאהר און א ברודער, עלטער פון 15 יאהר, א שטערונג פאר'ן פאבאראווע ביים אנערקענען איהם אנ'אפיעקונסטווע סיידען א מעדיצינישע אונטערזוכונג שטעלט פעסט, אז זיי זענען צוליב'ן שוואכען געזונד-צושטאנד נישט פעהיג צו קיין ארבייט.

6794. א. פ.
פאר גענצליך אומארבייטספעהיג ווערען אנערקענט נאר די פערזאנען, וועלכע זענען עלטער פון 60 יאהר. קוים איז אייער פאטער ערשט אלט 55 יאהר (געבוירען אין יאהר 1873) מוז ער זיך שטעלען פאר א קאמיסיע. אויב מען וועט איהם אנערקענען פאר נישט ארבייטס-פעהיג און ס'וועט אויך פעסטגעשטעלט ווערען, אז ער איז אנגעוויזען אויסשליסליך אויף אייערע פערדינסטען דעמאלט וועט אייך אנערקענט ווערען אנ'אפיעקונסטווא.

6795. א געטרייער לעזער פון נארוטאוויטשא.
איהר קאנט דרייסט דערלאנגען אנ'אפעלאציע. דאס געריכט האט געקאנט ארויסטראגען אנ'אורטייל נאר בלויז איבער דעם פערברעכען, ארום וועלכען ס'איז געפיהרט געווארען די אויספארשונג און ס'איז קאנקרעטיזירט געווארען אין בעשולדיגונגס-אקט.

ראספוטין

זיין מיאוס לעבען און שרעקליכער סוף

לויט גאנץ נייע מאטעריאלען.

פון מ. אשעראוויטש.

4.

יוסופאוו האט צונויפגעפיהרט פורישקעוויטש'ן מיט די אנדערע צוויי פון דער פערשווערונג. מיט'ן גרויספירשט דמיטרי פאוולאוויטש און מיט דעם יונגען אפיציר סוכאטין; פורישקעוויטש האט צוגעצויגען נאך איינעם — דעם דאקטאר לאזאווערט, וועלכער האט געארבייט אויף דעם מיליטערישען סאניטארען-צוג, וואס איז געשטאנען אונטער פורישקעוויטש'עס אויפזיכט, און אלע פינף האבען זיך געטראפען גאנץ אפט און אפגעהאלטען בעראטונגען ווי אזוי און ווען דעם פלאן דורכצופיהרען. פון פארזיכטיגקייט וועגען האבען זיי אפגעמאכט, אז ווען זיי וועלען איינער דעם אנדערען רופען אויפ'ן טעלעפאן צו א בעראטונג, זאל מען נישט ריידען קיין סך, נאר בלויז א זאג טון:

„וואניא איז געקומען“.

דאס איז געווען דער צייכען, כדי נישט ארויפצופיהרען אויף קיין שפור די שפיאנען, וואס האבען גאנץ אפט „איבערגעכאפט“ טעלעפאן-געשפרעכען און זיך אונטערגעהערט וואס מען רעדט...

די שווערסטע און אונאנגענעמסטע ארבייט איז אויסגעפאלען אויף יוסופאוו'ען; אזוי ווי ער האט געדארפט געווינען ראספוטין'ס צוטרויען, כדי ער זאל איהם שפעטער קענען פערנארען צו זיך אין פאלאץ, פון וואנען מען וועט איהם שוין קיין לעבעדיגען נישט ארויסלאזען, האט ער זיך געמוזט פערהאלטען צו ראספוטין'ען זעהר פריינדליך און טאקע אויסשטעהן זיינע קאפריזען אויך; און דאס איז פאר איהם געווען זעהר שווער, ווייל ער האט דעם מענשען שרעקליך פיינד געהאט און איהם גלייך אין די אויגען נישט געקענט קוקען.

די ערשטע בעגעגעניש, וואס יוסופאוו האט געהאט מיט ראספוטין'ען אין פערבינדונג מיט דעם פלאן, איז געווען אין א הויז פון זעהר אנ'אריסטאקראטישער און אנגעזעהענער פאמיליע, וועמעס נאמען עס ווערט געהאלטען בסוד נאך ביז היינטיגען טאג.

יוסופאוו איז מיט יענער פאמיליע געווען זעהר גוט בעפריינדעט, און ראספוטין פלעגט אהין אריינקומען זעהר אפט, ווייל אי די מוטער, אי די טאכטער זענען אין איהם, אין ראספוטין'ען, געווען פערגלויבט ווי אין א גאט און זענען געווען זיכער, אז ער איז א היילינער מענש.

ראספוטין האט געהאט די טבע צוצוגעהן צו מענשען—עס האט נישט אויסגעמאכט ווער זיי זענען—אהן צערעמאניעס און אהן איבריגע שהיות: צו אלעמען האט ער גערעדט אויף זיין פויערשען שטייגער און אלעמען האט ער געזאגט „דו“. ווען מען האט איהם צונויפגעפיהרט מיט יוסופאוו'ען אין דעם הויז פון יענער אריסטאקראטישער פאמיליע, איז ער גלייך צוגעלאפען און איהם ארומגענומען ווי אנ'אלטען גוטען פריינד:—„טייערער, ליבער, עס איז גוט וואס איך זעה דיך, זעהר גוט!“

פונקט ווי זיין אויפגאבע וואלט געווען גלייך צו געפינען דעם תוך פון די מענשען, וואס בעקענען זיך מיט איהם, האט זיך ראספוטין אוועקגעזעצט נאהענט נעבען יוסופאוו'ן און אנשטעלענדיג אויף איהם די שארפע בליקען פון זיינע שפיציגע און שטעכעדיגע אויגען, האט ער איהם נאכפארשענד בעקוקט, געפרעגט, וואס ער טוט, וואו ער דינט, און דערנאך האט ער זיך נאך נעהענטער צוגערוקט צו איהם און אנגעהויבען ווארפען מיט ווערטער און פסוקים, וואס האבען זיך נישט געקלעפט איינס צום אנדערען, וועגען גאט און וועגען ליבע צו מענשען. ער האט געגלאצט מיט די אויגען און געמאכט דעם אנשטעל פון א היילינען; די צוויי פרויען, די מוטער און די טאכטער, האבען געשלונגען יעדען ווארט און זיך פערגאנגען אין התפעלות, פונקט ווי זיי וואלטען דורך זיינע רייד זיך דערהויבען אויף די פליגלען פון הייליגע גייסטער; אבער יוסופאוו'ען האט ראספוטין'ס פרעפלען געעקעלט, און צוהערענדיג זיך צו דעם האט ער זיך דערמאנט, אז נאך מיט 4 יאהר צוריק, ווען ער האט זיך מיט איהם דאס ערשטע מאל געטראפען, האט ער אויך פונקט דאס זעלבע געפלוידערט און דערביי דעם זעלבען אנשטעל געמאכט...

ריידענדיג מיט ראספוטין'ען, האט יוסופאוו איהם דערצעהלט א געשיכטע, אז ער איז נישט געזונד און אז ער איז שוין געווען ביי א סך דאקטוירים, אבער זיי קענען איהם נישט העלפען.

ער האט דאס אומיסטען געזאגט, ווייל ער האט דאך געוואוסט, אז ראספוטין שפילט די ראלע פון דעם „מומחה“, וואס קען היילען אלערליי קראנקהייטען. אפשר וועט ער זיך אנבאטען צו היילען זיין קראנקהייט אויך און דאס וועט איהם געבען די מעגליכקייט צו ווערען מיט ראספוטין'ען נאהענטער, אריינקומען צו איהם אין הויז אפאר מאל און דערנאך איהם איינלאדען צו זיך אין דער בעשטימטער צייט, ווען דער פלאן פון דעם מארד וועט דורכגעפיהרט ווערען.

און אזוי איז טאקע געווען. ראספוטין האט זיך אנגעבאטען אויסצוהיילען יוסופאוו'ען פון זיין קראנקהייט, און דערביי האט ער גענומען אוועקמאכען אונטערן האנד אלע דאקטוירים פון דער גאנצער וועלט.

— דאקטוירים!—האט ער א זאג געטון מיט בטול.—וואס ווייסען זיי?! דאס איינציגע, וואס זיי טון איז—זיי שטאפען אן דעם חולה מיט רעצעפטען, עס מאכט נישט אויס, וואס פאר א רעצעפטען, און דעם חולה ווערט נאך ערגער. איך אבער, טייערינקער מיינער, בענוץ גאר אנדערע מיטלען היילענדיג א קראנקען. ביי מיר ווערען אלע קראנקע געזונד. איך הייל מיט גאט'ס וועגען און מיט גאט'ס נאמען. איך שטאף נישט קיין קראנקען מיט פאסקודסטוועס. דו וועסט זעהן...

ביי איינער פון די בעגעגענישען אין דעם הויז פון יענער אריסטאקראטישער פאמיליע, איז צווישען ראספוטין'ען און יוסופאוו'ען פארגעקומען זעהר א מאדנע סצענע. יוסופאוו האט געבראכט זיין גיטארע מיט זיך, ווייל אזוי האט ראספוטין פערלאנגט; ער האט געוואלט, אז דער פרינץ זאל איהם אמוזירען שפילענדיג פאר איהם אויף דער גיטארע: און כאטש דאס איז יוסופאוו'ען געווען זעהר אונאנגענעהם און ער האט זיך געפיהלט שטארק בעליידיגט דערפון, האט ער ראספוטינ'ען דאך נישט געקענט אפזאגען און איז געקומען מיט דער גיטארע.

— אלזא,—האט ראספוטין א זאג געטון,—נעם די גיטארע, שפיל פאר מיר עפעס א גוטע זאך און זינג!

און ער, דער פרינץ, וואס שטאמט פון דער אריסטאקראטישער פאמיליע סומאראקאוו-עלסטאן, וואס ציהט איהר יחוס פון דור דורות, האט געמוזט פערבויגען זיין כבוד אן א זייט און מיט זיין שפילען און זינגען אמוזירען דעם אונוויסענדען, ווילדען און אויסגעלאסענעם פויער גרישקא ראספוטין...

„עס האט מיך געקאסט א סך געזונד,—שרייבט יוסופאוו אין זיין בוך,—זיך אנצוטון א כח און זינגען פאר איהם, אבער איך האב דאך גענומען די גיטארע אין האנד און האב פאר איהם געזונגען איינינע ציגיינערשע לידער“.

— אך, ווי שעהן דו זינגסט!—האט ראספוטין אנגעקוואלען,—אין דיין געזאנג איז פערהאן נשמה... א סך נשמה... זינג נאך עפעס!

(המשך קומט).

אינטערנאַצ. פּרעסע-אויסשטעלונג אין קעלן

אָרגאַניזאַציע פון דער יודישער אָפּטיילונג.

(קאָרעספּאָנדענץ פון בערלין צום „נייעם פאָלקסבלאַט").

נאָך לענגערע פאָרבערייטונגען האָט זיך קאָנסטיטואירט אין קעלן די א. ג. „יודישע זאַנדערשוי דער פרעסע 1928 „זאָפּ" — אַ פעראיין, וועלכער וועט זיין דער עקזעקוטיוו-אָרגאַן פון אַ גרויסען קאָמיטעט, וואָס וועט איינאָרדנען אויף דער פאָרשטעהענדער אינטערנאַציאָנאַלער פרעסע-אויסשטעלונג אין קעלן אַ בעזונדערע יודישע סעקציע אין אַ ספּעציעלען יודישען פּאַווילאָן. אין דער שפּיץ פון „זאָפּ" אין קעלן שטעהען יוסטיץ-ראַט מאַקס באָדענהיימער און ד"ר רודאָלף קאלמאַן. דער קאָמיטעט האָט אויך אַנ'אָבטיילונג אין בערלין, צו וועלכען עס געהערען פערטרעטער פון די בעדייטענדסטע פערבאַנדען און אָרגאַניזאַציעס פון דייטשען יודענטום. די לייטונג פון בערלינער קאָמיטעט ליגט אין די הענד פון פּראָפ. ד"ר זאָבערנהיים, פּראָפ. איסמאַר עלבאָגען און ד"ר יעקב קלאצקין. אַ בערלינער סעקרעטאַריאַט ווי אויך סעקציעס פון דער דייטש-יודישער פרעסע און פון דער יודישער פרעסע אָרגאַניזירען די זאַמלונג און אָרדנונג פון מאַטעריאַל, וואָס קומט אָן פאַר דער אויסשטעלונג.

די טעג איז פאָרגעקומען אין בערלין אונטער'ן פאָרזיץ פון יוסטיץ-ראַט ה' באָדענהיימער פון קעלן אַ זיצונג פון בערלינער קאָמיטעט. בעת וועלכער עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען די צענטראַלע קאָמיסיע פאַר דער יודישער סעקציע פון דער פרעסע-אויסשטעלונג. אין דער דאָזיגער קאָמיסיע געהען אריין פערשידענע פערזענליכקייטען פון בערלין און קעלן. דער קאָמיטעט האָט שוין פאָרגענומען די נויטיגע שריט, כדי צו זיכערן די בעטייליגונג פון דער יודישער פרעסע אין דער גאַנצער וועלט אויף דער פרעסע-אויסשטעלונג. אין די נאָהענטסטע טעג וועט אַרויסגעגעבען ווערען אַנ'אויפרוף צו דער יודישער עפענטליכקייט, אונטערגעשריבען דורך די פיהרענדע פערבאַנדען און אָרגאַניזאַציעס פון דייטשען יודענטום און דורך אַנ'עהרען-קאָמיטעט, צו וועלכען עס וועלען געהערען רעפּרעזענטאַטיווע פערזענליכקייטען פון אַלע קרייזען פון דייטשען יודענטום. דער דאָזיגער קאָמיטעט וועט אין קורצען דערגענצט ווערען דורך פערטרעטער פון אַמעריקאַ, ארץ-ישראל, פּוילען, ענגלאַנד, פראַנקרייך, עסטרייך א. א. וו. דער „זאָפּ" וועט אינפאָרמירען די עפענטליכקייט דורך בסדר'דיגע בעריכטען וועגען צושטאַנד פון די אַרבייטען פאַר דער יודישער סעקציע פון דער קעלנער פרעסע-אויסשטעלונג.

דער ביז-איצטיגער אינטערעס פון די יודישע צייטונגען אין דער גאַנצער וועלט ווי אויך פון די ברייטע יודישע קרייזען אין אַלע לענדער בערעכטיגט די ערוואַרטונגען. דאָס דער יודישער פּאַווילאָן אין קעלן וועט געבען אַנ'אימפּאָזאַנט בילד פון גאַנצען יודישען פּרעסע-וועזען אין דער פערגאַנגענהייט און דער געגענוואַרט. (י.ט.א.)

די געשיכטע פון אַנ'עלילת דם

(ענדע פון 3-טן זייט).

בלוט אויפ'ן פלאַץ, וואו די דערמאָרדעטע איז געפונען געוואָרען. מען האָט דאָרט נישט ווייט פון דעם פלאַץ געפונען אַ פערבלוטיגטען שטריק, און עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז מיט דעם דאָזיגען שטריק האָט דער מערדער געשלעפּט די דערמאָרדעטע אַ שטיק וועג ווייט. דאָס הייסט, אַז דער מאָרד איז נישט געשעהן אויף דעם פלאַץ, וואו מען האָט דעם קערפּער געפונען, נאָר אויף אַנ'אַנדער פלאַץ. דאָס בלוט, אַלזאָ, האָט זיך בעדאַרפט געפינען ערגעץ אַנדערשוואו און מען האָט ווירקליך געפונען שפּורען פון בלוט אַ שטיק וועג ווייט. אויך האָט מען געפונען ערטער וואו בלוט איז געווען איינגעזאַפּט אין דער ערד. ווייטער איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער ברודער פון דער דערמאָרדעטער, יאָהאַן הערוואַ, וועלכער האָט דער ערשטער „ענטדעקט" דעם מאָרד, איז געווען אַ גרויסער גנב, אַ שיכור, ער האָט שלעכט געלעבט מיט זיין שוועסטער, געווען מיט איהר שטענדיג צעקריגט איבער אַ ירושה, איבער אַ סומע געלד, וועלכע דער ברודער האָט געוואָלט אָוועקנעמען ביי איהר צו פאָהרען קיין אַמעריקאַ.

יאָהאַן הערוואַ איז ווירקליך אַ שטיק צייט נאָך דעם מאָרד און נאָך הילזנערס פעראורטיילונג אַוועק קיין אַמעריקאַ, וואו ער געפינט זיך נאָך ביז היינטיגען טאָג.

אויסערדעם איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער זעלבער יאָהאַן האָט זיך איינמאָל געהאַט געשלאָגען מיט דעם יונגענמאַן לעאָפּאָלד הילזנער, — דאָס הייסט הילזנער האָט איהם געשלאָגען און יאָהאַן איז זינט דאַן הילזנערן געווען אַ שונא.

עס איז דערום קלאָר געווען, אַז דער ברודער האָט ערמאָרדעט זיין אייגענע שוועסטער, אַרויסצוקריגען זיין חלק ירושה און אַז די שולד פון זיין רציחה האָט ער אַרויפגעוואָרפען אויף די יודען, — דאָס הייסט, אין דעם פאַל, אויף זיין שונא לעאָפּאָלד הילזנער.

הילזנערס הויפּט-אַדוואָקאַט, דער ליבעראַלער קריסטליכער אַדוואָקאַט פון פּראָג ד"ר וואַקסאַ, האָט צושמעטערט די „בעווייזען" געגען הילזנערן איינעם נאָך דעם אַנדערן. אָבער די אַנטיסעמיטען האָבען גאָרנישט געדאַרפט קיין בעווייזען.

צו יענער צייט האָט זיך אויך אונטערגערוקט דער בעקאַנטער משומד, וועלכער איז אין אַ קורצער צייט צוריק געכאַפּט געוואָרען אין אַמעריקאַ אַלס רב, דער מסור סטאַניסלאַוו מילינגער, אַדער ווי ער האָט זיך אין אַמעריקאַ גערופען ר' אידל עלפּענביין. ער איז דעמאָלט געווען אַ יונגער גלח אין ווינער גלחים-סעמינאַר, דער טשערנאָוויצער ערצבישאָף האָט דעמאָלט טילינגערן אונטערגעקויפט, און טילינגער האָט געשריבען צוועלף אַרטיקלען אין אַנ'אַנטיסעמיטישער צייטונג, וואו ער האָט „בעוויזען" פון דער גמרא, אַז יודען נוצען קריסטליך בלוט אויף פסח.

טילינגערס שקרים און בילבולים זענען אויפגעדעקט געוואָרען דאַן פון אַ גאַנצער רייהע יודישע שרייבער, ספּעציעל פון ווינער יודישען געלערנטען ד"ר יוסף בלאָך, וועלכער איז מיט עטליכע יאָהר צוריק געשטאָרבען.

אָבער די ריכטער אין פּאָלנאַ, אין דער אויפגעהעצטער פינסטערער נעסט, וואו דער מאָרד איז געשעהען, האָבען נאַטירלעך געגלויבט בעסער דעם מסור טילינגער, איידער דעם ד"ר בלאָך.

און אויף אַזאַ אופן איז אין פּאָלנאַ פאָרגעקומען הילזנערס ערשטער פּראָצעס, לעאָפּאָלד הילזנער איז ערקלערט געוואָרען שולדיג, און ער איז פערמשפּט געוואָרען צו טויט-שטראָף.

אצינד האָט זיך אויפגעהויבען אַ גרויסער ליאַרים און אַ רעש. די סאָציאַליסטען און די ליבעראַלע פּאָליטיקער אין עסטרייך זענען אַרויס מיט שאַרפע פּראָטעסטען געגען דעם פינסטערן פּסק-דין. די ווינער סאָציאַליסטען (די קריסטליכע) האָבען פערופען מאַסענמיטינגען און די אַרבייטער האָבען פּראָטעסטירט געגען דעם אורטייל. דער בעקאַנטער ליבעראַלער קריסטליכער געלעהרענטער און יודענפריינד פּראָפעסאָר מאַסאַריק, דער היינטיגער פּרעזידענט פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער רעפּובליק, האָט דעמאָלט אַלס דעפּוטאַט אין עסטרייכישען פּאַרלאַמענט אין וויען אויפגענומען דעם קאַמף געגען די פינסטערע גלחים און אַנטיסעמיטען. די אַנטיסעמיטען ווידער, האָבען איינגעלעגט וועלטען און אויפגעהעצט דאָס פאָלק צו מאַכען פּאָגראָמען אויף יודען

פאַר די סאָציאַליסטען און די קריסטליכע ליבעראַלע פּאָליטיקער איז דער דאָזיגער אורטייל געווען אַ גרויסע שאַנדע. און זיי האָבען אַזוי לאַנג געאַרבייט ביז זיי האָבען אויסגעווירקט אַ נייעם פּראָצעס פאַר הילזנערן.

ביי דעם נייעם פּראָצעס, וועלכער האָט זיך געצויגען אַ שטיק צייט, און וועלכער איז שוין נישט פאָרגעקומען אין פּאָלנאַ, נאָר אין אַנ'אַנדער שטאָט (אין פּיסעק), איז עס ענדליך די אַדוואָקאַטען און עדות געלונגען צו בעווייזען די געשוואוירענע (פויערים ריכטער) אַז יודען בענוצען נישט קיין קריסטליך בלוט אויף פסח און דער פּראָקוראָר האָט ענדליך אָפּגעלאָזט די בעשולדיגונג, אַז הילזנער האָט געקוילעט דאָס שיקסעל, אום אָפּצוצאַפּען איהר בלוט אויף פסח. די אַנטיסעמיטען, הייסט עס, האָבען געכאַפּט אַ מפּלה: דער בלוט-בלבול איז צורינען געוואָרען. אָבער אַזוי ווי דער פּראָצעס איז שוין געווען, אַזוי צו זאָגען אַריינגעצויגען אין דער פּאָליטיק אַריין און די אַנטיסעמיטען האָבען נישט געוואָלט דערלאָזען, זיי זאָלען בעקומען אַ צווייטע מפּלה, אויב הילזנער זאָל אַרויס פריי, האָבען זיי בעשלאָסען הילזנער'ן צו ברענגען פאַר אַ קרבן פאַר זייער מפּלה און זיי האָבען אונטערגערוקט אַנ'עדות, אַ געוויסען שיכור און וואַנאַבונד מיט'ן נאָמען פּענשאַק. דער עדות האָט זיך פּלוצים געמאָלדען צום געריכט און ער האָט עדות געזאָגט, אַז אין דעם אָוונד ווען דער מאָרד איז געשעהן, האָט ער געזעהען אין יענער געגענד אין דער ווייט פון 900 שריט, אַ מענשען, וואָס האָט אויסגעזעהן ווי לעאָפּאָלד הילזנער. פון 900 שריט איז אוממעגליך צו דערקענען אַ מענשען, און דערצו נאָך אין אָוונדצייט, די ריכטער זענען אַרויסגעפאָהרען צום פלאַץ און זיך איבערצייגט אין דער אוממעגליכקייט פון דעם „בעוויז".

לעאָפּאָלד הילזנער איז צום צווייטען מאָל פער'משפּט געוואָרען צום טויט.

קייזער פראַנץ יאָזעף האָט איהם בעגנעדיגט און פערביטען די טויט-שטראָף אויף לעבענסלענגליכען קערקער.

הילזנער איז אומשולדיג געזעסען 20 יאָהר אין קערקער, און ערשט אין 1918 ביים אויסברוך פון דער רעוואָלוציע אין עסטרייך, איז ער בעפרייט געוואָרען. איצט איז דער אומשולדיגער מאַרטירער געשטאָרבען,

PERFUMERJA
J. Drukier, Łódź
ULICA ZAWADZKA 11
עמפּפעהלט אַ רייכען אויסוואַהל
פון די נייעסטע פּערפומען,
טואַלעט-זייפען, קרעמען, פּודער,
קעלנישע בלומען-וואַסערן ווי אויך אַלערליי
קאָסמעטיק צו קאָנקורענץ-פּרייזען
פאַר ענגראָסיסטען ראַבאַט
בעמ.: פּודער קאָטי און הוביגאַן אויף דער וואָג

Dr. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
וענערישע און האָר-הויט-קראַנקהייטען. סעקסועלע שוואַכקייט, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (הייס אויפזאַל), רענטגען-שטראַהלען.
אָנגענומען פון 9—1 און פון 4—8 שפּעט
דאַמען פון 4—5 נאָכמ.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אין די ציין פון טיגער.

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

(49

פון דער לעצטער ידיעה איז פריילין לוויואַסער ספּעציעל איבערראַשט געוואָרען. ווייזט אויס, אַז די זאַך איז איהר אינגאַנצען געווען אומבעקאַנט.

פערענאַ איז צוגעגאַנגען צו איהר, און קוקענדיג איהר אין די אויגען האָט ער ענערגיש אַ זאָג געטון:

— זייט זיך מודה, אַז דאָס איז נאָך מעהר, ווי אויסטערליש!

— אַז וואָס איז מעהר, ווי אויסטערליש?

— אָט אָ די אַלע געשעהענישען, וואָס זענען געוועגדעט געגען מיר! נעכטען די מעשה מיט'ן פּאַפּיר, וואָס איך האָב געפונען אויפ'ן הויף — דעם כתב יד פון דעם אַרטיקעל אין „עקאָ דע-פּאַרי"; היינט אינדערפריה ווידער דאָס אַרונטערפאַלען פון דעם אייזערנעם פאָרהאַנג, אין דעם מאָמענט, ווען איך האָב געדאַרפט אַריבערגעהן דעם שוועל; דערנאָך דאָס פערבעהאַלטען דעם שטיק שטעקען אויף מיין קאַנאַפּע... און איצט די קאַראַפע מיט'ן פער'סמ'טען וואַסער...

— יאָ... יאָ! — האָט זי געשעפּטשעט — ס'איז ווירקליך אַ רייהע געשעהענישען...

— וואָס דערלויבט נישט צו צווייפלען, אַז זי איז געווענדעט דורך מיין מורא'דיגסטען שונא — האָט פערענאַ פערענדיגט — זיין ציל איז קלאָהר: מיט דער הילף פונ'ם אַרטיקעל און דעם שטעקען האָט ער מיך געוואָלט קאָמפּראָמיטירען, און ברענגען דערצו, אַז מ'זאָל מיך אַרעסטירען. מיט'ן אַרונטערלאָזען דעם אייזערנעם פאָרהאַנג האָט ער מיך געוואָלט דער'הרג'ענען, אָדער ווענינגסטענס פערשפאַרען אויף עטליכע שעה. איצט איז געקומען די רייהע אויף דעם סם, וואָס איז מיר אַריינגעשאָטען געוואָרען אין וואַסער, און וואָס מ'וועט מיר מאָרגען צוגעבען אין אַנדערע מאכלים.

— דערנאָך האָט פערענאַ ווייטער גערעדט וועט זיין אַ שטילעט, אַ קויל פון אַ רעוואָלווער, אָדער אַ שטריק, וואָס שטיקט... אַלץ איינס וואָס, אַבי מיך פּטור צו ווערען. איך בין אַ געגנער, פאַר וועלכען מ'האָט מורא, און וועלכער וועט פריהער אָדער שפּעטער אויפדעקען דעם גאַנצען ענין, און צונעהמען די מיליאָנען, אויף וועלכע זיי שאַרפען זיך די ציינער... זיי שטעהען אויף דער וואַך פון דער ירושה פון מאָרנינגטאָנען. די רייהע קומט אַלזאָ אויף מיר. פיער קרבנות זענען שוין געפאַלען, און איך דאַרף עס זיין דער פינפטער קרבן... אַזוי האָט בעשלאָסען גאַסטאָן סויווער אָדער אַנ'אַנדערער, וועלכער פיהרט אָן מיט דער פערברעכערישער אַקציע און זייער שותף איז דאָ אין מיין פּאַלאַץ, ביי מיין זייט... ער לויערט אויף מיר... ער לעבט אין מיין שאָטען און וואַרט אויף דער פּאַסיגער מינוט... איך האָב עס גענוג, צום טייוועל!... איך וויל און וועל זיך סוף כל סוף דערוויסען, ווער דאָס איז!..

פריילין לוויואַסער איז צוריקגעגאַנגען אויף אַ פּאָר שריט און זיך אָנגעשפּאַרט אין טישעל.

פערענאַ האָט זיך צו איהר דערנענטערט און נישט אַרונטערלאָזענדיג פון איהר אַנ'אויג, האָט ער געזוכט אויף איהר פּנים כאָטש אַ בלייכען סימן פון צורודערונג אָדער אומרוהע.

ער האָט דערנאָך הויך אויסגערופען:

— ווער איז דער שותף זייערער? ווער האָט צוגעשוואוירען מיך אומצובריינגען פון דער וועלט?

— איך ווייס נישט... כ'ווייס נישט — ס'קאָן מעגליך זיין, אַז ס'איז נישט אַזוי, ווי אייך דאַכט זיך, נאָר בלויז אַ צופאַל...

דאַן לואי האָט חשק געהאַט אויסצושרייען: „דו זאָגסט ליגען! דו ביסט עס זייער שותף! נאָר דו אַליין האָסט עס געקאָנט אַלץ אָפּטון! דאָס ווילסטו מיך דער'הרג'ענען! די האַנד, וואָס דראָהט מיר אין דער פינסטער — דאָס איז דיין האַנד!"

ער האָט אָבער נישט געקאָנט אַרויסברענגען מיט'ן מויל די דאָזיגע אַלע פאָרוואורפען. ער האָט בלויז סטיכיש אָנגעכאַפּט זי פאַר אַ האַנד און מיט דער גאַנצער קראַפט געקלעמט איהרע פינגער.

פריילין לוויואַסער האָט מיט אַ שנעלער בעוועגונג אַרויסגעריסען איהר האַנד. אין איהר מאַשינאַלע בעוועגונג האָט זיך געפיהלט אַנ'אויפרעגונג און האַס.

פערענאַ האָט זיך בעהערשט און געזאָגט:

— אַלזאָ, גוט! איך וועל נאָך פערהערען די דינערשאַפט, און קינדיגען די יעניגע, וואָס וועלען מיר זיך אַרויסווייזען אַלס פערדעכטיג.

— אָבער, פיין! טוט עס נישט! איך קאָן זיי אַלע!

צי האָט זי זיי געוואָלט שיצען? צי האָט זיך אין איהר אָפּגערופען דאָס געוויסען אין דעם מאָמענט, ווען איהר צווייפּנים'דיגקייט און עקשנות האָט געשטעלט אין סכנה מענשען, אין דער אָרענטליכקייט, פון וועלכע זי איז געווען איבערצייגט?

דאָן לואי האָט געהאַט דעם איינדרוק, אַז ער האָט אין איהרע אויגען בעמערקט אַ בקשה וועגען רחמנות. אָבער רחמנות אויף וועמען? פאַר זיי, צי פאַר זיך?

זיי האָבען געשוויגען אַ לאַנגע ווילע.

שטעהענדיג עטליכע שריט פון איהר, האָט דאָן לואי געטראַכט וועגען דער פאָטאָגראַפיע, וואָס איז געפונען געוואָרען אין וועראָ'ס פּאָרטפעל.

מיט גרויס פערוואונדערונג האָט ער קאָנסטאַטירט, אַז ס'איז דאָ אַ שטאַרקע עהנליכקייט פון דעם בילד צו פריילין לוויואַסער.

צי האָט דען אָט דאָס איידעלע, צאַרטע מיידעל געקאָנט זיין אַ פערברעכערין, אַ פערגיפטערין?

(פאָרטזעצונג קומט).

א קוואַליפיצירטער
בוכבינדער
קאָן זיך מעלדען אויף זיערלאנא 27. 495

צו פערקויפען
12 האנד-זאקען=מאשינען 200-טער און 156-ער
ווי אויך א רענדער-מאשין מיט 2 צילינדערס, 156ער
און 120-ער, פאסט-ניי. צו ערפאהרען אין אדמ. 490

WYCIENCZENIE-BLEDNICE
LECZY
HEMOGEN
przetwór żelaza
MAGISTRA KLAWE
ORYGINALNY TYLKO Z FIRMĄ
KLAWE

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37=63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	5-4 12-9½
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גײַסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12½
ד"ר פליַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	3—1
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

טמיכאַ-פראַפיס, שפראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ה. פּאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינ-שפריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — היזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנגענומען אַלע ארט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטין.

פּײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א
דענטיסטישער קאַבינעט
עס נעהם ן אָן !

ד"ר ווײַנבערשטיין	צאָהן-ארצט	10—2 נמ.
ד"ר לאַזשינסקי סמאַראַפּאַלסקא	צאָהן-ארצט	7—6

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. א. ה.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

פאַדערט איבעראַל — נאָר די פּאַ-טענטירטע
פעלד-בעטען
Palma-Patent — צערונען מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
פאַר העלכע מיר גאַראַנטירען אויף 3 יאהר
שטעמט אויף לאַנגער און א גרויסען אויסוואהל!
ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בע-טען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינ-דער-בענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטאַל-מעס.
מאַטראַצען נעבעטע, שאַמפּאַ-ווע און האַנאַדיסקע
קאַזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.
בעמ.: בעטלעך מיט העגטלעך ווי ס אַרער ב ר ו י ן 17 זל., פּאַלאַוו-בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פּרייזען.
הורט. ווטטליכע רעפערענצען. דעטייל.
לאָדז, פּולנאָצנא 24, טעלעפאָן 85=31.

"אַרט"

אַרטיסטישער רעוויו און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראדערזאָן.
ווייסער זאַל פון "מאָנטייפּעל"
זאַכאַדניאַ 43.
היינט און טעגליך

די לעצטע טעג פון 3. פּראָגראַם!
היינט דינסטאַג – 1 פאָרשטעלונג: פּינקטליך 9.15 אין אָוונט
פון גראַנדיעזען 3-טען פּראָגראַם:
נסים מן השמים
מוזיקאַל. לייטער: ה. קאַן. דעקאָראַציעס און קאָסטיומען, אַרט.-מאַלערס: ד. מאַטוס און בלום. רעזשי: מ. פּולאַווער. קאָנפער.: קאַזאַנאַווער
קאָנצערט-מייסטער: ביגעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון 5 א זייגער נאָכמ.

וויכטיג פאַר בעל-שמחות
איך גיב אויף אַבנוץ
גאַפעסער, גאָפּעל, לעפעל, מעסער, ווינער-שטיהל
א. אַז. וו. — צו ביליגע פּרייזען! — עכט כשר! — מיט אַכטונג
פרידוואַלד, פּאָלודניאָווא 10.
בעמערקונג: דער זאַל ווערט אויך אָבגעגעבען אויף חתונות. 135

א מביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען!
קען מען קויפען אַלערליי
פּעלץ-ווארעז
...... נאָר ביי דער לאַנג-יעהריגער פירמע ......
ל. ב. פּעפער, ווסכאדניא 42.
בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל אויס'ן אָרט. די אַרבייט ווערט אויסגע-פיהרט פּינקטליך און רעעל.

לאָדזער יוד. הילפס-פאַריין "נותן לחם" וואָלבאָרסקאַ 34
דערמיט זענען מיר מודיע, אַז מיר פּערטיילען טעגליך אָוונט=ברויט, וואָס בעשטעהט פון ברויט, הערינג, זופּ און פלייש. פּערטיילונג פון 7–9 אָוונד.
די בעטרעפענדע פּערזאָנען מוזען זיך פּערזעהען מיט צעטלען 4 ביז 6 טעגליך. גלייכצייטיג בעטען מיר די יודישע בעפעלקערונג אונז בייהילפיג צו זיין מיט שפענדען פאַר דער אַזוי וויכטיגער אינסטיטוציע. 105 די פּערוואַלטונג.

עלטערען!
פּאַר 3 זלאָטעס א וואָך ווערט געלערנט מיט קינ-דער וואָס לערנען אין פאָלקס-שולען: חומש, רש"י נ"ך משניות, גמרא יהדות היסטאָריע, רעדען און שרייבען העברע-איש און יודישע בריות. זעלבסט צוזאַמענשטעלען דורכ'ן בעקאַנטען אָרטאָדאָקסישען העברעאישען לעהרער י. ד. ראַ-וועגפעלד, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 קווער אַפּ. רעכטס 2 שט. נאָכ. ס'ווערען אויך אָנגענומען אָנפענגער פון 5 יאהר אָן
א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! ערפאָלג גאַראַנטירט!

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם!!!
בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש
אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים, זאָלסטו קומען צו לויפען אין ביוראָ
17 פּעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52.
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס און זאַ-בעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואַלאַניעס, רעקורסען וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס וועגען דירה אינאָרזשאָנד-ראָזיעה-טשי און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען=אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.
רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ,
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52.

לייה=ביבליאָטעק
אויפ'ן נאָמען פון
א. איזענשלאָס
11 פּאָלודניאָווא 11
איז אָפען מאָנטאָג און מיטוואָך פון 5–9 אָוועגד, שבת – פון 10–1 מיטאָג און פון 4–9 אין אָוועגד.

Dr. med.
WOLF EYCHNER
פרויען - קראַנקהייטען און אַקושעריע
זביערזשער 11 טעל. 34-72.
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכמ. אין דערהיים פון 6-8 אָוו.

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָווא 28,
טעלעפאָן 26-40
ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און וענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (הער-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וענערישע קראַנקהייטען, ענער-שוואַכע, רענטגען-באַשטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטרא-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 12—3 נאָכמ. און פון 6—9 אין אָוונד.
לעטשניצע פּרייזען.

Dr. HELLER
ספּעציאַליסט פאַר הויט-און וועגערישע קראַנקהייטען.
2 נאַווראָט 2
נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4 – 8 אָוו. פאַר פרויען ספּעציעל פון 4 5 נאָכמיטאָג. פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

Dr. med.
NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדל. פונמענער-שוואַכע
נעמט אָן פון 5—9 אָוועגד.

מאַסאַזש= און הייל= גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד.
ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89.
ווקענבייגער - פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פעט-וכט, ארטריטיזם, שפּיחל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשע, בעהאַנדלונג פון פּיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען).
נאָך דעם אַנדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען א צייגניס.
עמפּפאַנג פון 3–5 נאָכמ.

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66
צאָהן=כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנק-הייטען ווי: שטשענקעס, גאַמענס, דזשאָנסרעס, צאָהן פיסטולעס א.אז.וו. נעמט אָן פון 1½—5 זונטאָג און יום-טוב פון 10 — 12

Dr. med.
L. Pikielny
ספּעציאַל-ארצט פאַר רען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען
Nawrot 8
telefon 19-90.
עמפּפאַנג פון 4—7 אין אָוונט

Dr ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78.
הויט און וענערישע קראַנקהייטען און ליכט-היילאיניטם.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

אַן ערשטקלאַסיגער
פריזירשטאַלט
אין צענטרום שטאָדט, איז פרייזווירדיג פון זאָפּאָרט איבערצוגעבען. אָפּער-טען אונטער "פּריזיער-אַנשטאַלט" אין אדמ.

השבת אבדה.
נעהענדיג פון נאַרוטאָ 31 ביז אַגראָדאָוואָ 3, האָב איך פערלוירען 100 זל. דער עהר-ליכער פינדער ווערט געבעטען אָבצוגעבען גדאַנסקאַ 31, פּאָ-זילבער. 497

א וועש-נייהערין
א פּאַדרענטשנע מיט א מאַ-שין, ווי אויך א לערן-מיידעל, ווערען געזוכט פראַנציסקאַנער 61, וואוינונג 31. 500

לעבער
צו נעהמען אויף דער מאַשין ווערען אָנגענומען ביי
ג. נאָרדמאַן
29 צעגעלניאַנאַ 29

Akuszerka
S Nirenberg
טעלעפאָן 29=68
בזשעזשינער נ' 20,
פּראַנט, 3-טען שטאָק
ערטיילט בעראַטונ=געי פאַר דאַמען.

AKUSZERKA
G. SALIMONOWA
Szkolna 12
נעהמט אָן געבורטען.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך=דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 33=16.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האלז, אויערן קר.	3—2 11—10 7—6
ד"ר רושאַנער	הויט און געשלעכט קר.	2—1 11—10
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2—1 8—7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	2—12 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5—4 12—10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורט-הילף	6—5 1-11½
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	2—1 5-4 זונ.
ד"ר וויינבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	7—5½ 1-11
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6—4 12—10
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ארצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	2—9

צאָהן-טונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראָנען, פּלאָמבען א. א. ה.
פּײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען=אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

Dr.med. A. MAZUR
אויערען און האַלז-קראַנקהייטען, שטימע-און שפּראַך פעהלערען (שטאַמלען א. אַז. וו.)
האָט זיך איבערצויגען פון נאַרוטאָוויטש 44
אויף ווסכאדנא 65, טעל. 01-66
(איינגאַנג אויך דורך פּעטריקאָווער 46).
נעהמט אָן פון 11³⁰—12³⁰ און פון 3–5 נאָכמ. 122

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 2.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman